



# Bra för människan, bra för hunden

En litteratur- och intervjustudie avseende sociala tjänstehundars omvårdnadsbehov

---

Johanna Skantz Lundin och Satu Jaatinen

Självständigt arbete i djuromvårdnad • 15 hp  
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU  
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap  
Djursjukskötarprogrammet  
Uppsala 2024





# Bra för människan, bra för hunden. En litteratur- och intervjustudie avseende sociala tjänstehundars omvårdnadsbehov

*Good for the human, good for the dog. A literature- and interview study regarding the nursing needs of social service dogs.*

Johanna Skantz Lundin och Satu Jaatinen

**Handledare:** Johan Lindsjö, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

**Bitr. handledare:** Lena Lidfors, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

**Examinator:** Elina Åsbjer, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

**Omfattning:** 15 hp

**Nivå och fördjupning:** Grundnivå, G2E

**Kurstitel:** Självständigt arbete i djuromvårdnad

**Kurskod:** EX0994

**Program:** Djursjukskötprogrammet

**Kursansvarig inst.:** Institutionen för kliniska vetenskaper

**Utgivningsort:** Uppsala

**Utgivningsår:** 2024

**Nyckelord:** DAI, Djurassisterad intervention, Djursjukskötare, Djurvälfärd, Omvårdnadsbehov, Social tjänstehund, Välfärd hos hund

## Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap  
Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

## Sammanfattning

Sociala tjänstehundar fyller en allt större funktion i dagens samhälle. De förekommer inom vård och omsorg samt på skolor som ett hjälpmedel för att stödja människor med olika behov. Fokus ligger främst på omsorgen om människan, men hur fungerar omvårdnaden av den sociala tjänstehunden?

Syftet med denna uppsats var att få en inblick i den sociala tjänstehundens omvårdnad jämfört med vanliga sällskapshundar, samt att studera hur dess hälsa, välfärd och omvårdnadsbehov bedöms av hundförare och utbildare av sociala tjänstehundar. Studien utfördes genom en litteraturstudie av redan publicerat material samt totalt sex intervjuer med hundförare och utbildare av sociala tjänstehundar.

Resultatet som framkommit i denna studie är att ett antal studier tar upp den sociala tjänstehundens hälsa, välfärd och omvårdnad, bland annat behovet av återhämtning, god nutrition, lyhördhet för hundens fysiska behov, adekvat päls- klo- och tandvård, pensionering innan hunden nått för hög ålder eller blivit sjuk. Vi fann inga tydligt gjorda jämförelser mellan omvårdnadsbehovet hos sociala tjänstehundar och sällskapshundar i vår litteraturgenomgång. När det kommer till hundförarnas och utbildarnas åsikter kring vad som är avgörande för den sociala tjänstehundens omvårdnad framkom att stor vikt läggs på hundförarna och deras förmåga av att skanna igenom sin hund för att avläsa dess fysiska hälsa och dess vilja till att arbeta. De ligger på hundförarna att ta hand om nödvändiga extra hygienåtgärder, upptäcka potentiell skadeproblematik hos hunden samt se till att hunden får kost av god kvalitet och att givan är anpassad efter hundens kaloribehov. Vidare framkom även att hundförare och utbildare av sociala tjänstehundar uttrycker en önskan om att djursjukskötare (och annan djurhälsopersonal) bör ha en grundkunskap och förståelse för vad en social tjänstehund är och hur dess arbete eventuellt kan påverka hur djurhälsopersonal bör hantera och bemöta hunden på klinik.

Den första slutsatsen som framkommit i detta arbete är att en tydligare struktur kring de olika grenarna av hundunderstödda insatser behövs. Detta för att det skulle kunna skapa klarare riktlinjer kring bland annat utbildningskrav, lämplighetstester, certifieringar samt arbetskrav. Det skulle även behövas en gemensam myndighetsorganisation, exempelvis Myndigheten för delaktighet som kontrollerar allt detta då de redan har på uppdrag från regeringen att ha hand om de civila tjänstehundarna. Den andra slutsatsen är att mer kunskap om omvårdnadsbehovet hos sociala tjänstehundar, samt hur det skiljer sig från andra tjänstehundar och sällskapshundar, kan vägleda djursjukskötare och annan djurhälsopersonal i deras arbete med sociala tjänstehundars omvårdnad.

*Nyckelord:* DAI, Djurassisterad intervention, Djursjukskötare, Djurvälfärd, Omvårdnadsbehov, Social tjänstehund, Välfärd hos hund

## Abstract

In today's society, social service dogs have an increasingly important role. They are used within healthcare and schools as an aid for people with different needs. The focus is mainly on the human needs, but how does it work when it comes to the social service dogs' care and needs? The aim of this essay was to get an insight into how social service dogs are cared for compared to normal companion dogs, and also learn more about how the social service dogs' health, welfare and care needs are assessed by the social service dog handlers and social service dogs' educators. The study was conducted through a literature study of already published materials and a total of six interviews with social service dog handlers and social service dogs' educators. The results of this literature- and interview study are as follows: a number of studies have been conducted when it comes to the social service dogs' health, welfare and care, including the need for recovery, good nutrition, good responsiveness to the dogs physical needs, adequate fur-, claw- and dental care, and retirement before the dog have become too old or fallen ill. However, we have not found any studies comparing the needs of social service dogs with the needs of companion dogs.

In terms of what dog handlers and social service dog trainers consider important for the care needs of social service dogs, the answer was that a large part of the care needs are placed on the dog handlers and their ability to scan their dog to interpret their physical health and their willingness to work. It is up to the dog handler to take care of necessary hygiene routines, to discover potential injuries or physical problems in the dog and to make sure that the dog gets high-quality food adjusted to the dog's calorie needs. Furthermore, we can also conclude that the dog handlers as well as the educators of social service dogs want veterinary nurses (and other animal healthcare professionals) to have an understanding of what a social service dog actually is and how it's work can be affected depending on how it is handled and treated in a veterinary clinic.

Our first conclusion in this study is that there is a need for a clearer structure regarding the different fields of dog-assisted interventions. If there was a better structure regarding the different fields, it would be easier to have clearer guidelines regarding educational requirements, aptitude tests, certification, and work requirements. Furthermore, an official government agency is needed to oversee all of this. An example of a suitable agency could be the Swedish Agency for Participation, since they already handle these things when it comes to civil service dogs. Our second conclusion is that a better understanding of social service dogs and their needs, and how they differ from other service and companion dogs, could help veterinary nurses and other animal health professionals to properly care for social service dogs.

*Keywords:* AAI, Animal Assisted Intervention, Animal welfare, Care Needs, Social service dog, Veterinary nurse, Welfare in dogs

# Innehållsförteckning

|   |           |
|---|-----------|
| <b>Figurförteckning</b> .....   | <b>8</b>  |
| <b>Förkortningar</b> .....  | <b>9</b>  |
| <b>1. Inledning</b> .....   | <b>10</b> |
| 1.1 Syfte.....  | 11        |
| 1.1.1 Frågeställningar.....   | 11        |
| <b>2. Bakgrund</b> .....  | <b>12</b> |
| 2.1 Sociala tjänstehundar.....  | 13        |
| 2.1.1 Hundunderstödd aktivitet.....   | 13        |
| 2.1.2 Hundunderstödd utbildning/pedagogik.....  | 14        |
| 2.1.3 Hundunderstödd terapi.....  | 14        |
| 2.1.4 Hundunderstödd coaching/vägledning.....   | 14        |
| 2.2 Civila tjänstehundar.....   | 15        |
| 2.2.1 Servicehund.....  | 15        |
| 2.2.2 Signalthund.....  | 15        |
| 2.2.3 Medicinskt alarmerande servicehund.....   | 16        |
| 2.2.4 Ledarhund.....  | 16        |
| 2.3 Övriga kategorier av tjänstehundar.....   | 16        |
| 2.3.1 Räddningshund.....  | 16        |
| 2.3.2 Patrullhund.....  | 17        |
| 2.3.3 Försvarsmaktens och Polisens tjänstehundar.....   | 17        |
| 2.4 Den sociala tjänstehundens utbildning.....  | 17        |
| <b>3. Material och metod</b> .....  | <b>19</b> |
| 3.1 Litteraturstudien.....  | 19        |
| 3.2 Intervjustudien.....  | 20        |
| <b>4. Resultat</b> .....  | <b>21</b> |
| 4.1 Resultat litteraturstudie.....  | 21        |
| 4.1.1 Vilka viktiga omvårdnadsbehov har en social tjänstehund enligt tidigare publicerad forskning, och skiljer sig dessa behov från en traditionell sällskapshunds?..... | 21        |
| 4.2 Resultat Intervjustudie.....  | 25        |

|           |  |           |
|-----------|--|-----------|
| 4.2.1     | Vad anser hundförare och utbildare av sociala tjänstehundar är avgörande när det kommer till den sociala tjänstehundens omvårdnadsbehov och välmående? .....   | 25        |
| 4.2.2     | Vad anser utbildare och hundförare av sociala tjänstehundar att en djursjukskötare bör ha kunskap om när de tar hand om en social tjänstehund på klinik? ..... | 28        |
| <b>5.</b> | <b>Diskussion .....</b>  | <b>30</b> |
| 5.1       | Resultatdiskussion .....   | 30        |
| 5.2       | Metoddiskussion .....  | 34        |
| 5.3       | Konklusion.....  | 35        |
|           | <b>Referenser.....</b>   | <b>37</b> |
|           | <b>Tack 41</b>   |           |
|           | <b>Bilaga 1. Samtyckesblankett Hundförare .....</b>  | <b>42</b> |
|           | <b>Bilaga 2. Samtyckesblankett Utbildare .....</b>   | <b>44</b> |
|           | <b>Bilaga 3. Intervjufrågor till Hundförare .....</b>  | <b>46</b> |
|           | <b>Bilaga 4. Intervjufrågor till Utbildare .....</b>   | <b>47</b> |

# Figurförteckning

|  |    |
|--|----|
| Figur 1 Diagram över olika tjänstehundskategorier (Illustration: Johanna Skantz Lundin efter IAHAIO White paper, Socialstyrelsen, Svenska Kennelklubben och Svenska Brukshundklubben). ..... | 12 |
|--|----|



## Förkortningar

|        |   |
|--------|---|
| AAA    | Animal Assisted Activity/Djurunderstödd aktivitet                   |
| AAC    | Animal Assisted Coaching/Djurunderstödd coaching/vägledning         |
| AAE    | Animal Assisted Education/Djurunderstödd utbildning/pedagogik       |
| AAI    | Animal Assisted Interventions/Djurunderstödda insatser              |
| AAS    | Animal-Assisted Services/Djurunderstödda tjänster                   |
| AASP   | Animal-Assisted Support Programs/Djurunderstödda stödprogram        |
| AAT    | Animal Assisted Therapy/Djurunderstödd terapi                       |
| AATx   | Animal-Assisted Treatments/Djurunderstödda behandlingar             |
| BPH    | Beteende- och personlighets-beskrivning hund                        |
| FAWC   | Farm Animal Welfare Committee                                       |
| FHTE   | Försvarsmaktens hundtjänstenhet                                     |
| GMU    | Grundläggande militär utbildning                                    |
| GU-F   | Grundläggande soldatutbildning för frivilliga                       |
| IAHAIO | International Association of Human-Animal Interaction Organizations |
| LEAD   | Lincoln Education Assistance with Dogs                              |
| MFD    | Myndigheten för delaktighet   |
| NE     | Nationalencyklopedin  |
| RHFU   | Räddningshundförarutbildning  |
| SBK    | Svenska Brukshundklubben  |
| SJVFS  | Statens jordbruksverks föreskrifter                                 |
| SKK    | Svenska kennelklubben   |
| SLU    | Sveriges lantbruksuniversitet                                       |
| SoS    | Svenska Service- och signalhundsförbundet                           |
| SRF    | Synskadades Riksförbund   |
| WOAH   | The World Organisation for Animal Health                            |

# 1. Inledning

En social tjänstehund kan involveras som ett komplement i vård, omsorg och skola för att öka människors välmående (Chur-Hansen et al. 2014; Brelsford et al. 2020; Mignot et al. 2022; Pedersen & Malm 2023). En social tjänstehunds arbete skiljer sig från exempelvis en civil tjänstehunds arbete genom att den sociala tjänstehunden arbetar mot en tredje person (som till exempel barn, äldre eller sjuka) tillsammans med sin hundförare snarare än direkt mot sin ägare (Lidfors et al. 2021). Fokus ligger i många fall främst på människans välmående, men hur fungerar omsorgen för hunden?

En social tjänstehund bör vara lämplighetstestad och utbildad tillsammans med sin förare (Lidfors et al. 2021). Som Lidfors et al. (2021) nämner i sin rapport ”*Sociala tjänstehundar – användning, lagstiftning och djurvälstånd i mötet mellan hund och människa*” är utbildningarna många och det finns ingen gemensam standard att utgå ifrån när det gäller den sociala tjänstehundens lämplighet. Det finns ingen myndighet som har en övergripande kontroll av alla sociala tjänstehundar. Det saknas också riktlinjer för hur de sociala tjänstehundarnas omvårdnad ska utföras. Detta medför att ett stort ansvar läggs på hundföraren (Lidfors et al. 2021)

Det finns som tidigare nämnts en hel del litteratur som beskriver sociala tjänstehundars positiva inverkan på människor, såsom Chur-Hansen et al. (2014) som nämner att sociala tjänstehundar på sjukhus har en positiv inverkan på sjuka inlagda barn, eller som Pedersen och Malm (2023) nämner i sin tvärvetenskapliga pilotstudie att sociala tjänstehundar inom skolväsendet kan ha positiva effekter på skolbarns kognitiva och emotionella utveckling. Det finns desto färre studier om hur just den sociala tjänstehundens hälsa och välfärd påverkas av arbetet.

Sociala tjänstehundar är arbetande djur, med potentiellt specifika omvårdnadsbehov som behöver uppfyllas, såsom lämplig arbetsbelastning, nutrition, vila och vissa hälsoaspekter. För att kunna arbeta och samtidigt må bra, så behöver deras hälsa och välfärd vara god (Lidfors et al. 2021). Det är viktigt att djursjukskötare och annan djurhjälsopersonal har kunskap om och tar hänsyn till den speciella situationen för sociala tjänstehundar när de möter dem som patienter.

Den sociala tjänstehundens specifika omvårdnadsbehov, inte minst i jämförelse med sällskapshundar, har inte fått så stor uppmärksamhet, därför vill vi med detta

arbete få en inblick i den sociala tjänstehundens omvårdnad samt undersöka hur detta upplevs av hundförare samt utbildare av sociala tjänstehundar.

## 1.1 Syfte

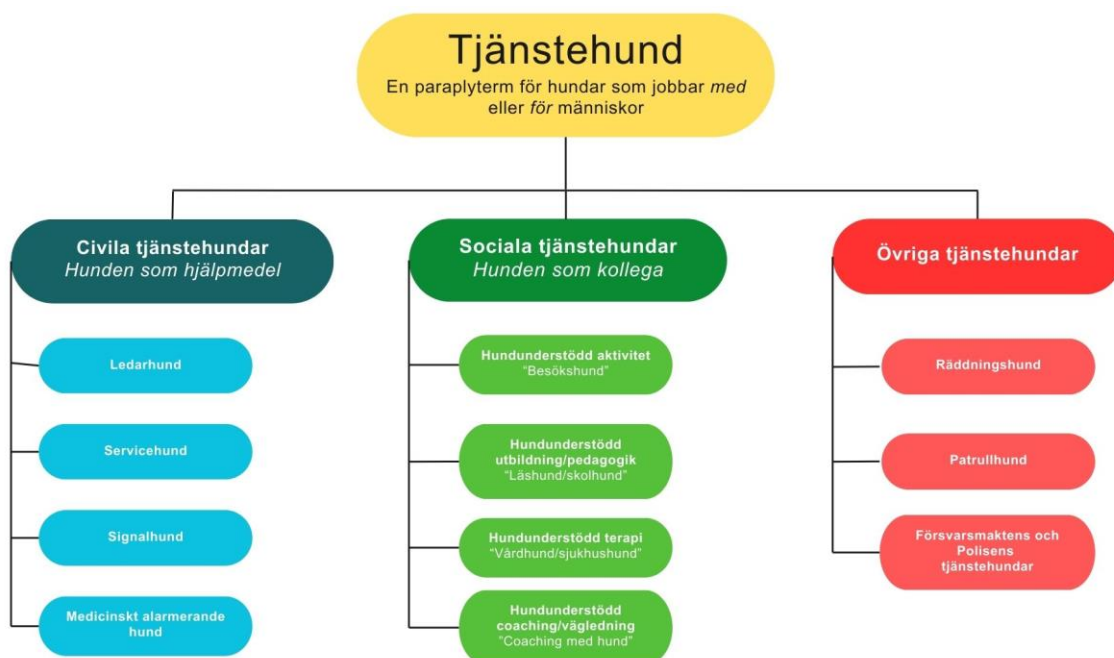
Syftet med detta arbete är att få en inblick i den sociala tjänstehundens omvårdnad samt att se hur dess hälsa, välfärd och omvårdnadsbehov bedöms av hundförare och utbildare av sociala tjänstehundar.

### 1.1.1 Frågeställningar

- Vilka viktiga omvårdnadsbehov har en social tjänstehund enligt tidigare publicerad forskning, och skiljer sig dessa behov från en traditionell sällskapshunds?
- Vad anser hundförare och utbildare är avgörande när det kommer till den sociala tjänstehundens omvårdnadsbehov och välmående?
- Vad anser hundförare och utbildare av sociala tjänstehundar att en djursjukskötare bör ha kunskap om när de tar hand om en social tjänstehund på klinik?

## 2. Bakgrund

För att undersöka sociala tjänstehundars omvårdnadsbehov behövs det först klargöras vad en social tjänstehund faktiskt är och vad den gör. När det kommer till ordet tjänstehund kan det bli förvirrande, då just ordet "tjänstehund" nämns i flera olika sammanhang. "Tjänstehund" kan syfta till räddnings- eller patrullhundar, men det kan även syfta till exempelvis Försvarsmaktens tjänstehundar, Polisens tjänstehundar, civila tjänstehundar eller sociala tjänstehundar. I flera av dessa kategorier finns det dessutom underkategorier. I kommande text förklaras kortfattat vilka olika kategorier av tjänstehundar som finns i Sverige för att ge en tydlig överblick och förståelse av skillnaderna mellan de olika kategorierna. Det kan finnas olika omvårdnadsbehov för olika kategorier av tjänstehundar och kunskapen om dessa hos djursjukskötare och annan djurhälsopersonal kan variera. I detta arbete fokuserar vi på omvårdnaden av den sociala tjänstehunden. I diagrammet nedan ges en överblick av begreppet tjänstehund, mer detaljerad förklaring kring de olika kategorierna följer i texten nedan.



Figur 1 Diagram över olika tjänstehundskategorier (Illustration: Johanna Skantz Lundin efter IAHAIO White paper, Socialstyrelsen, Svenska Kennelklubben och Svenska Brukshundklubben).

## 2.1 Sociala tjänstehundar

Som Lidfors et al. (2021) skriver i rapporten *Sociala tjänstehundar– användning, lagstiftning och djurvälstånd i mötet mellan hund och människa* skiljer sig sociala tjänstehundars arbete från så kallade civila tjänstehundars arbete. En civil tjänstehund jobbar som ett hjälpmedel till sin ägare, medan en social tjänstehund jobbar mer som en kollega till sin ägare.

När det kommer till sociala tjänstehundar förekommer det flertalet underkategorier, som hundunderstödd aktivitet, hundunderstödd pedagogik, hundunderstödd terapi samt hundunderstödd coaching (Lidfors et al. 2021).

När det kommer till beskrivning av djurinsatser i internationell vetenskaplig litteratur använder många sig av förkortningen AAI som en paraplyterm för flertalet olika underkategorier (Jegatheesan 2018). AAI står för Animal Assisted Interventions, vilket kan översättas till djurunderstödda insatser. Som Johnson-Binder et al. (2024) nämner finns det en viss problematik med detta då denna kategori har utvidgats och ständigt utvecklats under de senaste åren. Traditionellt sett har AAI delats in i underkategorierna AAA (Animal Assisted Activity/ djurunderstödd aktivitet), AAE (Animal Assisted Education/ djurunderstödd utbildning/pedagogik), AAT (Animal Assisted Therapy/ djurunderstödd terapi) och AAC (Animal Assisted Coaching/ djurunderstödd coaching/vägledning) (Jegatheesan 2018), men i sin artikel från 2024 betonar Johnson-Binder et al. (2024) vikten av att strukturera om och förtydliga dessa kategorier. De lägger fram som förslag att AAI skall ersättas av AAS (Animal-Assisted Service/djurunderstödda tjänster) med underkategorierna AATx (Animal-Assisted Treatment/djurunderstödda behandlingar), AAE (Animal-Assisted Education/djurunderstödd utbildning), och AASP (Animal-Assisted Support Programs/djurunderstödda stödprogram). Detta är ännu inte något som i skrivande stund tagits i aktivt bruk och i denna uppsats kommer därav de äldre termerna samt eventuella lekmannatermer användas, med förtydligande om nödvändigt.

### 2.1.1 Hundunderstödd aktivitet

Hundunderstödd aktivitet faller under kategorin AAA (Animal Assisted Activity/djurunderstödd aktivitet) och innebär ett informellt möte mellan ekipaget (hundföraren och hunden) och en tredje part för en aktivitet. Aktiviteten har ett mål och ett syfte, som att öka motivation eller öka livskvaliteten för deltagaren, men detta behöver ej strikt utvärderas eller dokumenteras (Lidfors et al. 2021). Jegatheesan (2018) förespråkar i sin artikel, som finns att läsa på den officiella hemsidan för International Association of Human-Animal Interaction Organisations (IAHAIO) (en internationell organisation som består av ett flertal underorganisationer samt akademiska institutioner som arbetar med AAI), att innan sådan aktivitet kan ske ska ekipaget ha genomgått en inledande utbildning,

förberedelse och bedömning för att kunna delta. I Sverige finns dock ingen gemensam bestämmelse om vad en sådan utbildning skall omfatta (Lidfors et al. 2021). Exempel på aktiviteter som ingår i hundunderstödda aktiviteter är besök på vårdboenden eller att hjälpa vid krishantering genom att trösta och ge stöd åt personer som drabbats av kris (Jegatheesan 2018). Team som erbjuder hundunderstödd aktivitet kan även samarbeta med sjukvården, utbildare eller med leverantörer av omsorgstjänster med specifika mål. Dessa aktiviteter leds i sådana fall av specialister inom området, och då kallas de antingen för AAT eller AAE (Jegatheesan 2018).

### 2.1.2 Hundunderstödd utbildning/pedagogik

Hundunderstödd utbildning/pedagogik faller under kategorin AAE (Animal Assisted Education/djurunderstödd utbildning/pedagogik) och innebär att insatsen utförs av lärare, specialpedagoger eller övrig utbildad pedagogisk personal som ett sätt att hjälpa elever att nå utbildningsmål, öka kognitiva funktioner eller utveckla sina sociala färdigheter. Eventuellt kan insatsen utföras av hundförare under överseende av pedagogisk personal. De framsteg som eleven i fråga gör skall bedömas och dokumenteras av ansvarig personal (Jegatheesan 2018). Exempel på hundunderstödd pedagogik är så kallade läshundar, hundar som elever läser högt för, så att eleverna kan träna sin läsförmåga.

### 2.1.3 Hundunderstödd terapi

Hundunderstödd terapi faller under kategorin AAT (Animal Assisted Therapy/djurunderstödd terapi). Detta innebär att insatsen som utförs är en terapeutisk insats och ska utföras av formellt utbildad personal, alltså personal med giltig legitimation, godkänd utbildning eller liknande (Jegatheesan 2018). Den terapeutiska insatsen ska vara planlagd, välstrukturerad samt ha ett klart mål och den ska även utvärderas samt dokumenteras av ansvarig personal. Målet med AAT är att utveckla fysiska, kognitiva, och/eller psykosociala funktioner hos patienten. När det kommer till hundar inom vård och omsorg i Sverige finns det en hel del regler kring säkerhet, arbetsmiljö, djurskydd, smittskydd och hälsoskydd att rätta sig efter för att skydda både patient, personal och hundekipage, vilket går att läsa i Socialstyrelsens publikation *Hundar i vård och omsorg: vägledning till gällande regelverk* (2014).

### 2.1.4 Hundunderstödd coaching/vägledning

Hundunderstödd coaching/vägledning faller under kategorin AAC (Animal Assisted Coaching/djurunderstödd coaching/vägledning) och är en insats som är planlagd, strukturerad och målinriktad. Denna insats utförs av en utbildad coach inom dennes grundprofession och ska utvärderas samt dokumenteras av ansvarig

personal. Insatsens syfte är att hjälpa deltagarens personliga utveckling, sociala förmågor samt dennes funktion både individuellt och i grupp (Jegatheesan 2018).

## 2.2 Civila tjänstehundar

Civila tjänstehundar, i vissa sammanhang även kallat assistanshundar, är hundar som hjälper sin ägare. De förenklar ägarens vardag genom olika typer av assistans (Lidfors et al. 2021).

Myndigheten för delaktighet (MFD) har sedan 2015 på uppdrag från regeringen att sköta stödfunktionen för assistanshundverksamheten i Sverige. De har sedan 2016 tilldelat detta uppdrag till Svenska Brukshundklubben (SBK) (Svenska Brukshundklubben u.å.). Genom detta uppdrag har SBK bland annat ansvar för att genomföra lämplighetstest av blivande servicehundar, signalhundar och medicinskt alarmerande hundar och dess förare innan de påbörjar sin utbildning. Det är även SBK som utför examination och funktionskontroller av dessa hundar. (Svenska Brukshundklubben u.å.)

Innan lämplighetstestet utförs ska hunden ha genomgått en Beteende- och personlighets-beskrivning för hund, även kallat BPH (Kennelklubben u.å.). Först därefter kan lämplighetstestet utföras. Lämplighetstestet innebär ett test i stadsmiljö där hunden och föraren får genomgå olika typer av situationer som kan komma att inträffa i hundens kommande arbetsliv. Detta sker under tillsyn av en instruktör från SBK. Efter att ett godkänt lämplighetstest utförts och registrerats har ekipaget och dess instruktör ett år på sig att genomföra utbildningen innan en examination måste genomföras. Hunden får inte vara äldre än fem år när examinationen genomförs. Examinationen bedöms av två examinatorer från SBK. Även den instruktör som utbildat ekipaget medverkar vid examinationen. Blir examinationen godkänd certifieras ekipaget och ska därefter en gång om året genomgå ett årsprov för att få behålla sin certifiering. Detta för att se så att ekipaget håller den standard som krävs (Svenska Brukshundklubben u.å.).

### 2.2.1 Servicehund

Servicehundar tränas främst för att hjälpa personer med någon form av fysisk funktionsnedsättning. Hundens uppgifter varierar utefter vad den enskilde ägaren har för behov. Uppgifterna kan innefatta att öppna dörrar, bära eller hämta saker eller att hjälpa ägaren att klä på sig (Kennelklubben u.å.).

### 2.2.2 Signalhund

En signalhund hjälper sin hörselskadade eller döva ägare genom att uppmärksamma denne på olika ljud. Alla signalhundar tränas till att markera för ägaren när ett

brandlarm ljuder, men de tränas även för att påvisa andra ljud utefter ägarens behov. Det kan till exempel vara ljud som en ringande dörrklocka eller telefon, att någon ropar, eller markera när ett utryckningsfordon med sirenen påslagen närmar sig (Svenska Service- och signalhundsförbundet u.å.).

### 2.2.3 Medicinskt alarmerande servicehund

Vid vissa sjukdomstillstånd, som exempelvis diabetes eller epilepsi, kan en hund tränas till att reagera och varna ägaren vid dennes växlande hälsotillstånd (Svenska Service- och Signalhundsförbundet u.å.). En diabeteshund kan tränas till att markera när ägarens blodsocker blir för högt eller för lågt genom doftträning (Svenska Diabetesförbundet u.å.), hämta medicinsk utrustning samt larma via ett trygghetslarm (Lidfors et al. 2021). Epilepsihundar tränas till att varna sin ägare när ett epilepsianfall är på väg att ske så att anfallet potentiellt kan stoppas innan det brutit ut. Dessa hundar tränas även till att få sin ägare att lägga sig ner för att minimera skaderisken vid ett anfall. Förutom detta kan även en epilepsihund tränas till att larma personer, antingen i omgivningen eller genom att aktivera ett trygghetslarm (Svenska Service- och Signalhundsförbundet u.å.).

### 2.2.4 Ledarhund

En ledarhund fungerar som ledare för sin synskadade ägare och hjälper denne att röra sig runt hinder i omgivningen (Nationalencyklopedin AB u.å.). En hund som ska utbildas till ledarhund växer först upp och fostras hos en fodervärd. När hunden är runt ett till två år gammal börjar den sin utbildning och efter ytterligare sex till tolv månader genomgår den ett slutprov. Först därefter får den påbörja samträning med sin nya, synskadade ägare. Synskadades Riksförbund (SRF) uppger att en ledarhund arbetar för sin ägare fram till att den tas ur tjänst när den är runt elva år gammal, om inte andra hälsoskäl gör att den behöver tas ur tjänst när den är yngre. Tidigare var det SRF som ansvarade för ledarhundar i Sverige, men sedan den 1 april 2024 har detta tagits över av MFD (Synskadades Riksförbund 2024).

## 2.3 Övriga kategorier av tjänstehundar

### 2.3.1 Räddningshund

Räddningshundar är hundar som söker efter försvunna människor. Detta kan innebära sök i rasmassor efter jordbävningar utomlands, eller sök efter personer som försvunnit i skog och mark här i Sverige (Kennelklubben u.å.). Räddningshundar ingår i totalförsvaret. Dessa hundar tränas genom att tillsammans med sin hundförare gå en kurs genom Svenska Brukshundklubben (Svenska



Brukshundklubben u.å.). Den här kursen sträcker sig över cirka 18 månader och innehåller både lektioner och självträning. Efter utförd kurs och godkänt certifikatprov går sedan hundföraren även en räddningshundförarutbildning, kallad RHFU, och genomför varje år en funktionskontroll där både hundens och hundförarens förmåga kontrolleras.

### 2.3.2 Patrullhund

Patrullhundar används av Försvarsmakten för att patrullera, följa spår samt uppmärksamma sin förare på gömda personer eller utrustning som gömts i terräng. Patrullhundar utbildas genom Svenska Brukshundklubben på uppdrag av Hemvärnet inom armén. Dessa hundar är privatägda men kan efter ett godkänt prov för tjänstehundcertifikat bli inkallade att tjänstgöra inom Försvarsmakten eller Flygvapnet (Kennelklubben u.å.). Innan hunden får genomgå en patrullhundsutbildning och därefter ett certifikatprov krävs det att hundägaren antingen har en godkänd grundläggande militär utbildning (GMU) såsom värnplikt, alternativt en genomförd GU-F (Grundläggande soldatutbildning för frivilliga) för Hemvärnet, eller har en godkänd säkerhetsprövning för Flygvapnet (Svenska Brukshundklubben u.å.).

### 2.3.3 Försvarsmaktens och Polisens tjänstehundar

Försvarsmaktens tjänstehundars arbetsuppgifter kan vara patrullering, söka efter narkotika eller söka efter explosivt material. Polisens tjänstehundars arbetsuppgifter kan vara att spåra, söka, försvara och patrullera (Polismyndigheten u.å.). Försvarsmaktens hundtjänstenhet, FHTE, är en del av Luftstridsskolan och är den enhet som styr aveln av Försvarsmaktens hundar. Dessa hundar föds upp av avelsavdelningen som ligger i Sollefteå. Valparna placeras hos fodervärdar när de är mellan 8–10 veckor. När hundarna sedan är runt 1,5 år gamla genomgår de ett lämplighetstest där det bedöms ifall de är lämpliga att användas som tjänstehund inom Försvarsmakten eller Polisens verksamhet. Hundar som ej anses vara lämpliga omplaceras, medan de som klarar provet placeras antingen inom Försvarsmakten eller Polisen (Försvarsmakten u.å.).

## 2.4 Den sociala tjänstehundens utbildning

I rapporten av Lidfors et al. (2021) står att läsa:

“Det saknas av myndigheter utformade riktlinjer och krav för vad en utbildning ska innehålla, samma gäller examination gällande hela perspektivet inom AAI. Det finns endast en standard skapad för en specifik målgrupp som gäller äldre med demens och personer med förvärvat

hjärnskada. Efter genomgången utbildning till social tjänstehund examineras hundteamen i Sverige hos respektive utbildare.”

I Sverige finns det än så länge ingen övergripande lagstiftning och inte heller något regelverk för vilken typ av utbildning som alla sociala tjänstehundar skall genomföra. De utbildningar som finns är genom olika privata aktörer. Det finns inte heller någon övergripande standard för att hunden ska genomgå lämplighetstest innan den påbörjar sin utbildning, och det finns inte heller någon gemensam bestämmelse om vad lämplighetstestet faktiskt ska bestå av (Lidfors et al. 2021). Utbildare av sociala tjänstehundar har själva utvecklat lämplighetstest för just dennes utbildning (Lidfors et al. 2021), vilket innebär att testerna eventuellt kan se lite olika ut beroende på var ekipaget väljer att utbilda sig.

## 3. Material och metod

### 3.1 Litteraturstudien

Till litteraturstudien formulerades sökorden och sökfraserna efter en noggrann genomläsning av en rapport om sociala tjänstehundar som Lidfors et al. (2021) har skrivit. Rapporten lästes för att få en grundläggande förståelse i ämnet. Sedan gjordes sökningar på Primo och Web of Science. Vid första sökningen användes sökfrasen ”Social service dogs” AND welfare vilket gav två träffar, en vetenskapligt granskad artikel och ett studentarbete. Den vetenskapliga artikeln sparades då den var relevant för ämnet. Nästa sökning gjordes på sökfrasen ” Social service\*” AND (dog OR dogs) AND welfare. Denna sökning gav 144 träffar på Primo och 28 på Web of Science. Av de 144 träffar som Primo genererade sparades ca 50 artiklar som sedan lästes igenom och kontrollerades så att de var vetenskapligt granskade. Efter att de ca 50 artiklarna hade lästs igenom gjordes ytterligare en sökning för att hitta fler artiklar med omvårdnadsperspektiv. Denna sökning gjordes med sökfrasen ”animal assisted interventions\*” AND (dog OR dogs) AND welfare och gav 122 träffar på Primo, 92 på Web of Science. Övervägande del av träffarna var relevanta för ämnet och ytterligare artiklar sparades och lästes igenom. En del av de artiklar som lästes igenom refererade i sin tur till andra relevanta artiklar som ej kommit fram med hjälp av sökfraserna. Även dessa artiklar har till viss del använts i litteratursammanställningen. Litteratur som inte handlade om djurvälstånd utan enbart om människans välfärd i samband med djurunderstödda insatser valdes bort. Det totala antalet referenser som användes i uppsatsen var 44. Övervägande del av litteraturen var vetenskapligt granskade artiklar och ett fåtal rapporter, men även en del information från olika organisationers hemsidor samt riktlinjer har tagits med i brist på vetenskapliga artiklar. Alla referenser som använts i denna uppsats har lagts till i vår referenslista genom dataprogrammet Zotero, som erhållits genom SLU:s studiesystem.

## 3.2 Intervjustudien

För att genomföra intervjustudien kontaktade vi hundförare och utbildare genom mejlkontakt. Kontaktuppgifter till hundförarna erhöles genom att besöka Föreningen för Sociala Tjänstehundars hemsida. Kontaktuppgifter till utbildarna erhöles genom våra handledare. Totalt skickades en förfrågan om medverkan i intervju ut till femton hundförare och sex utbildare. Svar mottogs av fyra hundförare, varav en svarade nej, samt av tre utbildare. Från det att förfrågan skickats ut till det att intervjuprocessen tog vid tog det cirka två veckor. Detta för att ge de tillfrågade tid att hinna svara. När svar hade inkommit från de tillfrågade att de kunde tänka sig att medverka i en intervju skickades samtyckesblanketterna (se Bilaga 1 samt Bilaga 2) ut för underskrift. När dessa blanketter var påskrivna av de medverkande bestämdes ett datum för intervjun.

Intervjuerna utfördes på Zoom och spelades in för att i ett senare skede kunna transkriberas, något som varje deltagare var upplyst om redan i mejlkontakten, men även blev påmind om precis i början av varje intervju. Intervjuerna pågick under perioden 6/3–20/3 2024. Under samtliga intervjuer medverkade båda undertecknade. Intervjufrågorna ställdes främst av en student, men även den andra studenten ställde en del av de förbestämda frågorna. Båda ställde även följdfrågor utefter de svar som framkom i varje separat intervju. Transkriberingen utfördes sedan av en av studenterna. Allt som allt blev den totala transkriberade texten 35 550 ord (73 A4 sidor i Microsoft Word skrivna i teckensnittet Times New Roman, teckenstorlek 12).

## 4. Resultat

### 4.1 Resultat litteraturstudie

#### 4.1.1 Vilka viktiga omvårdnadsbehov har en social tjänstehund enligt tidigare publicerad forskning, och skiljer sig dessa behov från en traditionell sällskapshunds?

I vår litteraturgenomgång kunde vi konstatera att det fanns flera artiklar som tar upp den sociala tjänstehundens välfärd. I den vetenskapliga litteraturen benämns välfärd och välbefinnande ofta diffust, ibland som egna begrepp och ibland som ett och samma begrep (Pedersen & Malm 2023). Gränsen mellan välfärd och välbefinnande är svår att avgränsa och välbefinnande är en del av ett djurs välfärd. Det finns olika sätt att definiera djurvälfärd. The World Organisation for Animal Health (WOAH) definition av djurvälfärd är: *“the physical and mental state of an animal in relation to the conditions in which it lives and dies”*, vilket på svenska blir översatt till; *“det fysiska och mentala tillståndet hos ett djur i förhållande till de omständigheter i vilka det lever och dör.”* (WOAH u.å.). Ett sätt att bedöma djurvälfärd är genom de fem friheterna: frihet från hunger och törst, frihet från obehag, frihet från smärta, skada och sjukdom, frihet att utöva normalt beteende samt frihet från rädsla och stress (Europaparlamentet 2020). De fem friheterna utvecklades vidare till de fyra domänerna som består av näring, miljö, hälsa och beteende. De fyra domänerna påverkar i sin tur en femte domän som Mellor (2016) valt att kalla mental status och djurets upplevelse av sin situation. Detta inkluderar rädsla, frustration, stress, glädje och välbefinnande. Mellor och Burns (2020) förfinade de fem domänerna vidare genom att dela upp beteendedomänen på beteendeinteraktioner med miljön, andra djur respektive människor.

Senare forskning (Townsend & Gee 2021) vill ta i beaktande att djuren också har en förmåga att uppleva nyanserade känslor som empati och föra komplexa resonemang, liksom positiv djurvälfärd. Positiv välfärd kännetecknas av fyra egenskaper: Livskvalité, lycka, positiva känslor samt positivt känslomässigt engagemang (Miller et al. 2022).

Det finns en hel del vetenskapliga artiklar om den sociala tjänstehundens hälsa (Glenk 2017; Ng & Fine 2019a; Ng & Fine 2019 b; Glenk & Foltin 2021). Hundens hälsa är en del av välfärden, och hundens hälsa och välfärd kan kopplas till hundens omvårdnad. Med omvårdnad menar vi i denna uppsats ”främjande av patientens utveckling mot fysisk och psykisk hälsa, förebygga ohälsa, lindra lidande och därigenom se hälsa som något mer än frånvaro av sjukdom och relatera det till välbefinnande” (SLU 2023). Vetenskapliga artiklar som specifikt jämför behovet av omvårdnad hos sociala tjänstehundar och sällskapshundar hittades ej.

Miller et al. (2022) skriver i sin artikel om hur hundens temperament och beteende påverkade hundens förmåga att hantera psykiskt och fysiskt utmanande situationer och/eller miljöer. Författarna menade att det var viktigt att den sociala tjänstehunden kunde klara av att möta olika, obekanta människor i nya och okända miljöer samt klara av den eventuella stress som uppkommer. Därför föreslog skribenterna att regelbundna bedömningar av hundens beteende och temperament i situationer utanför dess arbete skulle jämföras med liknande situationer i arbetet. Detta för att ge hundföraren ett verktyg för att kunna avgöra hur hunden kommer att bete sig under terapisessioner.

När det gäller hundens temperament och personlighet undersökte Foyer et al. (2016) huruvida tikens omsorg om valparna påverkade valparnas personlighet senare i livet. Studien gjordes på blivande hundar till Försvarsmakten och innefattade 22 schäfrar. Slutsatserna som drogs av undersökningen var att tikarna hade väldigt olika omsorgsstilar och att de behöll sin specifika stil under valparnas uppväxt. När valparna sedan blev vuxna hundar kunde man jämföra dem och dra slutsatser om huruvida omsorgsstilen påverkade avkommans personlighet. Författarna fann att valpar som fått mycket omsorg från sin mamma fick högre poäng i socialt -och fysiskt engagemang samt att de hade längre till aggression i stresstest än de valpar som fått mindre omvårdnad. En annan slutsats som drogs i studien var att genetiska faktorer inte spelar lika stor roll som miljön eller tikens hantering av valparna när det gäller utvecklingen av valparnas personlighet (Foyer et al. 2016).

Tiira & Lohi (2015) jämförde ett stort antal familjehundar med varandra för att se vilka faktorer som påverkade uppkomsten av ångest hos hundar. De kom fram till att störst effekt hade omsorgen från tiken dvs. de valpar som hade fått sämre omvårdnad av tiken blev mindre socialiserade och mer rädda för obekanta människor, obekanta hundar samt obekanta situationer. I samma artikel skrevs att de hundar som var rädda bodde oftast i hem med bara en hund samt var ofta tikar och yngre individer. Vidare konstaterades att hundar som bodde både inom -och utomhus alternativt utomhus var mindre rädda för obekanta människor, obekanta hundar samt obekanta situationer än hundar som bara bodde inomhus samt att de som var födda hos uppfödare var mindre rädda än de som föddes i det permanenta hemmet. Däremot tog tikar som fick sin kull i det permanenta hemmet bättre hand

om sina valpar (Tiira & Lohi 2015). Tiira & Lohi (2015) konstaterade att rädda hundar inte ska användas som brukshundar.

Uppfödaren ska se till att valpen socialiseras vid tidig ålder (McGarrity et al. 2015). Battaglia (2009) skriver att uppfödaren bör vänja valpen vid att bli hanterad av olika människor, få bekanta sig med leksaker, olika underlag, ljud, nya föremål och upplevelser. Djurägaren bör fortsätta med att träna valpen på att komma på inkallning och att följa sin ägare. Valpen bör också ges tillfällen att leka med och träffa andra hundar och djur. När valpen är färdig med sin grundträning kan den börja tränas specifikt för den uppgift den kommer att ha som social tjänstehund (Acebes et al. 2022). Glenk (2017) skriver att djurägaren bör träna sin hund med belöningsbaserade metoder. I artikeln står också att valpen inte får utsättas för situationer där den inte kan gå undan.

Det som genomsyrar de flesta artiklar är hundförarens ansvar att se till att den sociala tjänstehundens välfärd, välbefinnande och omsorg efterföljs men även att den utbildas på ett korrekt sätt så att den är väl förberedd för sitt arbete (Boyle et al. 2019; Brelsford et al. 2020; Townsend & Gee 2021). I sin artikel som behandlar riktlinjerna i Lincoln Education Assistance with Dogs (LEAD) skriver Brelsford et al. (2020) att hundförare har ansvar för sin hunds fysiska och psykiska välbefinnande. Vidare skriver författarna att hundföraren ska vara uppmärksam på tecken från hunden som tyder på stress, trötthet eller motvilja att utföra en aktivitet och reagera snabbt genom att avbryta interaktionen. Författarna anser även att arbetspassen ej bör vara längre än två timmar. Brelsford et al. (2020) har även bifogat en hundvårdsplan i sin artikel som är tänkt som ett hjälpmedel. I hundvårdsplanen står att hunden måste ha tillgång till vatten under hela sessionen likaså en rastplats dit hunden kan dra sig undan. Författarna skriver också att hunden måste få sina motions- och rastningsbehov tillgodosedda. Föraren ska även enligt skribenterna ha med sig första hjälpen-kit till hunden om hunden skadas. Vidare anser de att hunden bör genomgå en årlig fysisk undersökning som utförs av en veterinär. Hunden ska vara fri från sjukdom, obehag och smärta när den arbetar samt vara avmaskad och vaccinerad. De bedömer även att äldre djur eventuellt behöver kontrolleras oftare eftersom de kan utveckla artrit (ledinflammation) och andra sjukdomar som kan vara smärtsamma, stressande samt vålla obehag för hunden (Brelsford et al. 2020).

Glenk (2017) har sammanfattat olika studier om den sociala tjänstehundens stressbeteenden under arbetspasset samt åtgärder för att minska dem. Författaren påpekar att temperaturen i lokalen där hunden vistas bör vara måttlig, det ska finnas fri tillgång till vatten och en lugn plats att vila på. Hunden ska också introduceras till den nya miljön innan den träffar mottagaren vilket gör att hunden distraheras mindre och blir mer lyhörd gentemot sin förare. Glenk (2017) fortsätter med att framhålla att det är viktigt att personal och mottagare utbildas i hur hunden ska bemötas. Även i den här artikeln läggs en tonvikt på hundförarens ansvar att vara

uppmärksam på hundens signaler och beteende. Avslutningsvis efterlyser Glenk (2017) forskning om hur hunden påverkas långsiktigt av sitt arbete samt studier om äldre hundar och pensionering.

Ng & Fine (2019b) har skrivit att olika åldrar innebär olika åldersrelaterade hälsorisker, samt att djur under ett års ålder ej bör arbeta inom AAI då de saknar social mognad och är känsligare för infektionssjukdomar på grund av ett outvecklat immunförsvar. Äldre djur kan behöva mer vård, längre pauser och mindre intensiva arbetspass. Vidare skrivs att en hög ålder motiverar pensionering av djuret. Ng & Fine (2019b) menar att ett djur bör gå i pension innan det uppvisar fysiska eller psykiska ohälsotillstånd som begränsar dess arbetsförmåga men att det saknas evidensbaserade studier och riktlinjer om detta. Enligt Ng & Fine (2019b) var den vanligaste pensionsorsaken sjukdomar i rörelseapparaten och neurologiska sjukdomar men även gastrointestinala sjukdomar, sjukdomar i urinvägarna och dermatologiska sjukdomar hindrar hunden från att arbeta. Även nedsättning av sinnen, såsom syn och hörsel, påverkar tjänstehundens prestation. Författarna betonar att alla förändringar i djurets hälsa, aktivitet, vila och prestationsförmåga måste åtgärdas omedelbart. Vidare skriver de att allt som orsakar smärta för djuret ska ombesörjas. När hunden pensioneras ska den få leva utan arbetsuppgifter och betraktas som ett husdjur med ägare snarare än ett verktyg som är utbildat för att utföra en uppgift (Ng & Fine 2019b), men det innebär inte att hunden ska vara inaktiv. Författarna anser att hunden ska aktiveras men på ett sätt som inte orsakar obehag. Den kan också förberedas för sin pension på samma sätt som människor genom att man gradvis minskar ner antalet arbetspass samt längden på arbetspassen, för att sedan pensioneras helt.

I sin pilotstudie skriver Pedersen och Malm (2023) att det finns ont om forskning inom området sociala tjänstehundar i skolan och de hundarnas välbefinnande. Den forskning som finns är dessutom enligt skribenterna positivt partisk och saknar ett kritiskt förhållningssätt. Pedersen och Malm (2023) kom fram till att det finns en risk att negativa effekter på hunden inte tas upp för att den positiva effekten på människan överskattas. Vidare kom författarna fram till att det hunden uppfattas uppleva som positivt med arbetet kan snarare vara det faktum att hunden tycker mer om att följa med sin hundförare än att stanna hemma.

Vi fann att det finns rekommendationer och riktlinjer som omfattar hundens omvårdnad skrivna av internationella organisationer. Ett exempel är publikationen White Paper (Jegatheesan 2018) som är skriven på uppdrag av IAHAIO. Lincoln Education Assistance with Dogs har utformat riktlinjer för riskbedömning; Best Practice Standards in Animal-Assisted Interventions: How the LEAD Risk Assessment Tool Can Help (Brelsford et al. 2020). Fokus ligger på hundar som arbetar mot barn och unga, men är enligt författarna lika användbart oavsett vilken bransch hunden arbetar i. Skribenterna tar upp säkerhetsaspekter om hund och människa, samt bådadas välfärd. Bland dessa riktlinjer har de också utformat ett



formulär som tar upp den sociala tjänstehundens behov av omsorg (Brelsford et al. 2020). I IAHAIO 's White paper står det:

AAI bör endast utföras med djur som är i god hälsa, både fysiskt och emotionellt och som uppskattar den här typen av aktivitet //...//djurskötare och yrkesutövare som arbetar med djur ska ha fått utbildning och ha kunskap om djurens behov inklusive förmågan att upptäcka tecken på obehag och stress.

## 4.2 Resultat Intervjustudie

I denna resultatdel presenteras svar från de sex intervjuer som utförts med hundförare samt utbildare av sociala tjänstehundar. De frågor som ställdes går att läsa i Bilaga 3 och 4, med reservation för att det i vissa intervjuer uppkom flera frågor som följd till de svar vi fick från de intervjuade deltagarna. De redovisade svaren under respektive rubrik omfattar en sammanställning av svaren som lämnades under intervjuerna, blockcitaten är verbatim. För att skapa en mer sammanhängande text ingår samtliga intervjuer i kommande text. De intervjuade deltagarna i fråga representeras som Hundförare A-C eller Utbildare A-C utefter datum då intervjun ägde rum. Det som samtliga intervjuade hundförare har gemensamt är att de jobbat med sociala tjänstehundar i flera år (antal år per hundförare okänt) samt att de alla utbildats hos samma företag, det privata företaget Svenska Pedagoghundsinstitutet (numera kallat Pedagoghunden Sverige). De har dock utbildats vid olika tillfällen, med hundar av olika raser. Samtliga intervjuade hundförare har även haft en eller flera hundar under ett flertal år<sup>1</sup>. Utbildarna arbetar vid olika företag runt om i Sverige och har haft sina uppdrag varierande lång tid, från fyra månader upp till tjugofem år<sup>2</sup>.

### 4.2.1 Vad anser hundförare och utbildare av sociala tjänstehundar är avgörande när det kommer till den sociala tjänstehundens omvårdnadsbehov och välmående?

En del hundförare har det sociala tjänstehundsuppdraget främst som bisyssla, medan andra har det som en del av sitt heltidsyrke. I de intervjuer vi utfört med hundförarna framkom att alla de tre intervjuade hundförarna har genomgått en annan typ av utbildning, exempelvis som lärare eller vårdpersonal, innan de valde att gå den utbildning de genomgått för att få arbeta med sin hund som socialt

---

<sup>1</sup> Hundförare A, intervju 2024-03-16. Hundförare B, intervju 2024-03-16. Hundförare C, intervju 2024-03-20

<sup>2</sup> Utbildare A, intervju 2024-03-06. Utbildare B, intervju 2024-03-13. Utbildare C, intervju 2024-03-20.

tjänstehundsekipage. De har även arbetat olika länge inom respektive yrke, innan de valt att påbörja sina sociala tjänstehundsuppdrag.

När det kommer till de sociala tjänstehundsekipagens arbete skiljer sig vardagen åt för de intervjuade hundförarna. Hundförare A besöker till exempel ett äldreboende en gång i månaden samt en äldre person någon gång ibland<sup>3</sup>, medan Hundförare C har möten med klienter varje vardag.<sup>4</sup> Då uppdragen är olika varierar även arbetstiderna. Något som samtliga intervjuade hundförare är överens om är dock att varje separat arbetspass inte bör vara längre än 45 minuter – 1,5 timmar eftersom hundarna helt enkelt inte orkar hålla fokus på arbetet längre än så. Samtliga tre intervjuade hundförare nämner även att när hunden arbetar, tvingas den aldrig till något, är den trött eller helt enkelt inte vill så har hunden i fråga möjlighet att gå undan. Alternativt avbryter hundföraren insatsen. De nämner även att de tydligt ser på sin hund när arbetspasset börjar bli för långt då hunden börjar tappa fokus genom att till exempel inte längre vilja sitta still<sup>5</sup>. Det är flera faktorer som skiljer sig mellan hundarnas arbetsbörda hos de intervjuade hundförarna. Uppgifter som att hoppa upp på en stol och sedan ett bord för att en elev i permobil ska kunna nå åt att klappa på hunden skiljer sig till exempel från att sitta i knäet på en äldre klient eller att gå bredvid en klient på en kort skogs promenad<sup>6</sup>.

Två av de tre intervjuade hundförarna nämner olika situationer där de påvisats om hundarnas vilja att arbeta. En nämner att hen sett sin hund springa fram till bilen och velat hoppa in i sin bur i bakluckan för att åka till arbetet<sup>7</sup> och en annan<sup>8</sup> nämner hur otålig hens hund var under den tiden hunden var hemma och var ”sjukskriven” från sitt sociala tjänstehundsarbete. Utöver hundarnas vilja att arbeta nämner även samtliga hundförare att de tydligt märker på de klienter de har hur mycket hundarna lyser upp deras vardag. Att insatsen, oavsett vilken typ av insats det rör sig om, är viktig för klienterna är det ingen tvekan om. Ifall hundarna av någon anledning inte kan arbeta en dag, eller längre tid, märks en tydlig oro hos vissa av klienterna<sup>9</sup>.

Både de tre intervjuade hundförarna samt de tre utbildarna nämner att stor vikt läggs på att hundföraren skall kunna tolka hundens alla signaler i kroppsspråket samt dess mående. Hundar överlag kan i hög grad uppfatta känslor hos människor i sin omgivning<sup>10</sup>, vilket är något som man bör vara medveten om som social tjänstehundsekipage. Även sociala tjänstehundar kan fästa sig vid personer och sörja ifall den personen går bort, vilket framkommer i vår intervju med Utbildare A:

---

<sup>3</sup> Hundförare A, intervju 2024-03-16.

<sup>4</sup> Hundförare C, intervju 2024-03-20.

<sup>5</sup> Hundförare A, intervju 2024-03-16. Hundförare B, intervju 2024-03-16. Hundförare C, intervju 2024-03-20.

<sup>6</sup> Hundförare A, intervju 2024-03-16. Hundförare B, intervju 2024-03-16. Hundförare C, intervju 2024-03-20.

<sup>7</sup> Hundförare C, intervju 2024-03-20.

<sup>8</sup> Hundförare A, intervju 2024-03-16.

<sup>9</sup> Hundförare A, intervju 2024-03-16. Hundförare B, intervju 2024-03-16.

<sup>10</sup> Utbildare A, intervju 2024-03-06.

“Det där är en viktig aspekt för våra hundar tänker och känner betydligt mer //...//. De känner ju våran sorg och de känner ju hela rummets sorg och arbetsplatsens sorg och den måste få mötas och för våra hundar. //...//de måste få släppa den där känslan och //...// det tar inte så lång tid, man kan göra olika aktiviteter med hunden beroende på vilken energinivå du vill möta. Du kan göra det ute, du kan göra det inne. Men efter en //...// sån händelse där är det ju viktigt man är där man är i rummet, man //...// får gå tillbaka och vara där och bara vara. Och sen går man ut och kör ett spår eller ett sök eller gör någonting så att hunden får byta känsla.”<sup>11</sup>

Chans till återhämtning mellan arbetspassen betonas av samtliga intervjuade hundförare och utbildare. En av hundförarna<sup>12</sup> nämner till exempel att hen jobbar med två hundar, så när den ena hunden arbetar vilar den andra hunden i bilen och vice versa, vilket innebär cirka 60–90 minuters vila i bilen för vardera hunden per arbetsdag. Förutom möjlighet till fysisk vila utan klienter i närheten, så är även mental återhämtning viktig. Denna återhämtning kan ske genom promenader eller andra roliga aktiviteter och är något som tre av tre intervjuade hundförare anser ska utföras regelbundet.

Alla de tre intervjuade utbildarna uttrycker att det är mycket viktigt att hundförarna “skannar” igenom hunden varje dag. Med "skanna" menas att de dels känner igenom hunden fysiskt för att känna ifall hunden har några fysiska men som en sträckt muskel eller öm rygg, samt att de även läser av hundens beteende och vilja till att arbeta. Att se hur hunden mår fysiskt är precis lika viktigt som att se hur hunden mår psykiskt.

När det kommer till omvårdnadsåtgärder i praktiken är hygien något som två av de tre utbildarna nämner. Även alla de tre intervjuade hundförarna påtalar vikten av att hålla en god hygien hos sin hund. En hund som arbetar med flera klienter är en potentiell smittbärare, därför är regelbunden badning och pälsvård viktigt. Att komma till arbetet med en hund som är välvårdad är även något som kan påverka hur mötet uppfattas av klienten<sup>13</sup>. Att kamma igenom hundens päls är även ett bra sätt att upptäcka ifall hunden har ont någonstans. Utbildare A nämner att de som går hens utbildning även har lektioner med en lärare som arbetar med arbetsrätt. Denna lärare har hand om den risk- och väsentlighetsanalys som eleverna ska göra på sin arbetsplats innan de går dit med sin hund. I denna risk- och väsentlighetsanalys får eleverna lära sig att ta in hur miljön ser ut samt om det finns några risker, som mediciner eller smittor, att vara medveten om.

En del av det praktiska omvårdnadsbehovet om hunden omfattar foder och näringsbehov. Vad hundarna får för foder skiljer sig mellan de intervjuade hundförarna. Hundförare A och B har genom kontakt med en närings specialist fått rådet att utfodra hundarna med främst hemlagad mat, vilket fungerat bra för dem. Hundförare B är tydlig med att nämna att det rör sig om tillagad mat, aldrig råfoder på grund av risken för foderburen smittspridning i råa köttprodukter. Hundförare C

---

<sup>11</sup> Utbildare A, intervju 2024-03-06.

<sup>12</sup> Hundförare C, intervju 2024-03-20.

<sup>13</sup> Hundförare B, intervju 2024-03-16.

har vid behov haft kontakt med en veterinär när hunden behövt specialfoder under kortare tid. Alla de intervjuade hundförarna uppger även att de anpassar utfodringen lite efter hur mycket foder eller godis som ges som belöning under hundens arbetspass.

I den utbildning som hundförarna genomgår ingår vägledning kring hur hundens omvårdnad ska skötas på bästa sätt, detta uppger samtliga intervjuade utbildare. Utbildare A uppger att:

"Det är ingen ren sjukvårdslära så utan det är hur hunden funkar och hur man skannar igenom sin hund varje vecka för att upptäcka saker."

Även regelbundna hälsokontroller utförda av veterinär ingår i hundens omvårdnad anser Utbildare B. Hen påpekar även att för vissa sociala tjänstehundar (sociala tjänstehundar som arbetar inom vård och omsorg) finns det bestämmelser från Socialstyrelsen kring hur hygien ska skötas. Utbildare C nämner att under den utbildning som hen har ansvar för så ingår främst teoretisk information kring hundens omvårdnadsbehov, både i början av utbildningen och även precis innan ekipaget går ut på praktik.

#### 4.2.2 Vad anser utbildare och hundförare av sociala tjänstehundar att en djursjukskötare bör ha kunskap om när de tar hand om en social tjänstehund på klinik?

I ett patientmöte på veterinärklinik kan många situationer uppstå. Att vara medveten om hur man på bästa sätt möter och tar hand om patienter är därav viktigt, det anser tre av tre intervjuade hundförare. Som djursjukskötare (och även övrig djurhälsopersonal) är det nödvändigt att kunna läsa av inte bara patienten utan hela sällskapet, hundägaren inkluderat.<sup>14</sup> Att redan där i det första mötet ha en god kommunikation med både hundägaren och hunden är något som Hundförare A betonar. Att ordentligt lyssna på hundägarens oro och ta det på allvar kan förbättra besöket redan från början. Som Hundförare C nämner så ska en hundförare till en social tjänstehund känna sin hund väl. En hundförare kan potentiellt uppfatta att hunden inte mår som den ska fortare än en hundägare som inte arbetar med sin hund som kollega. Vidare nämns en önskan om att djursjukskötare tar en hundförarens oro på allvar, då hunden inte bara är ett sällskapsdjur, utan också en kollega vars hälsa avgör ifall de kan arbeta den kommande tiden<sup>15</sup>. Även Hundförare B nämner att just oron för ifall hunden ska kunna arbeta eller inte även skapar en ekonomisk oro då detta är en del av deras arbete. En öppen och tydlig kommunikation mellan djurhälsopersonalen och hundägaren kan lugna oron. Förutom en bra kommunikation mellan personal och hundägare önskar även Hundförare A att kommunikationen mellan personal och hund fungerar optimalt. Hen nämner att

---

<sup>14</sup> Utbildare A, intervju 2024-03-06

<sup>15</sup> Hundförare C, intervju 2024-03-20.

personalen bör tänka på hur de närmar sig hunden, hur de läser hundens kroppsspråk samt hur de hanterar hunden.<sup>16</sup> Hunden bör inte tvingas till något. En oförsiktig hantering, till exempel att hålla fast hunden hårt vid en blodprovstagning, kan i värsta fall leda till att hunden blir rädd för beröring. Skulle detta hända så är kanske den hundens hela arbetsförmåga förbrukad, då den inte längre kommer våga gå fram till eller bli berörd av sina klienter.<sup>17</sup> Samtliga intervjuade hundförare och utbildare anser att omvårdnaden av hundens psykiska mående är precis lika viktigt som hundens fysiska hälsa.

En av de intervjuade utbildarna uttryckte att kunskap om hur stress kan visa sig genom fysiska symptom, som problem med mag- och tarmkanalen eller att hunden "stresslickar" sig, är en viktig kunskap att ha i mötet med sociala tjänstehundar.<sup>18</sup> En generell kunskap bland djursjukskötarna om den åldrande hundens fysiska hälsa, som att tänder kan slitas eller att rörelseapparaten påverkas, är även något som alla de tre intervjuade hundförarna uppskattar. Att upptäcka dessa problem i tid kan förhindra att eventuella incidenter, som att en hund nafsar ett barns hand på grund av att barnet rört hunden där den har ont, inträffar. Viljan att ta reda på vad det underliggande problemet är, snarare än att bara lösa det tillfälliga fysiska problemet, är en förmåga som alla intervjuade hundförare och utbildare önskar att all djurhälsopersonal, inte bara djursjukskötarna, besitter.

Förutom det som nämnts ovan, önskar tre av hundförarna samt en av utbildarna en större medvetenhet hos djursjukskötare om vad en social tjänstehund faktiskt är och hur dess arbete skiljer sig från exempelvis polisens tjänstehundar. Om detta nämns i både djursjukskötares, men även veterinärers, utbildning kan det ha påverkan på hur den sociala tjänstehundens besök på veterinärklinik upplevs. Detta då kunskapen om den sociala tjänstehundens arbetsuppgifter potentiellt kan påverka hur djurhälsopersonal hanterar hunden och bedömer dess välmående.<sup>19</sup>

---

<sup>16</sup> Hundförare A, intervju 2024-03-16.

<sup>17</sup> Hundförare B, intervju 2024-03-16.

<sup>18</sup> Utbildare B, intervju 2024-03-13.

<sup>19</sup> Hundförare A, intervju 2024-03-16. Hundförare B, intervju 2024-03-16. Utbildare C, intervju 2024-03-20.

## 5. Diskussion

### 5.1 Resultatdiskussion

Alla hundar i Sverige har i grund och botten samma omsorgsbehov och ska tas om hand om på samma vis. Detta enligt Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2020:8 Sknr L 102, Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hållande av hundar och katter). Dessa omfattar bland annat hur en hund ska skötas, rastningsrutiner, klo-, tand -och pälsvård, foder och vatten. I dessa föreskrifter och allmänna råd finns även regler om utrymmen, miljö och transport. Utöver vissa grundläggande behov har sociala tjänstehundar omvårdnadsbehov som är viktiga att beakta på grund av deras arbete.

Att sociala tjänstehundars arbetsbörda varierar är något som framkommer både i vår litteraturstudie och i vår intervjustudie. Det kan handla om bara ett arbetspass i veckan till att hunden arbetar ett pass om dagen, flera dagar i veckan. Det är flera faktorer som skiljer sig mellan hundarnas arbetsbörda hos de intervjuade hundförarna. Samtliga hundar har arbetsuppgifter som kan trötta ut hunden, men uppgifterna kan vara tröttsamma på olika vis. Alla de intervjuade hundförarna nämner att de kan se på sin hund när den börjar tappa fokus genom att hunden till exempel drar sig undan från klienten eller att den inte längre vill sitta still (Hundförare A; Hundförare B, Hundförare C). Pedersen och Malm (2023) skriver i sin tvärvetenskapliga pilotstudie att det i intervjuer med hundförare som arbetar inom skolverksamhet framgår att även där är trötthet en betydande faktor som påverkar hundarna. Tröttheten som hundförarna upplever och noterar kan påverka hundens livskvalitet i ett större perspektiv. Detta på grund av att hundens kapacitet till aktiviteter utanför arbetet i skolan minskar. En av de intervjuade i Pedersen och Malms (2023) studie menar att hundarna inte orkar hantera mer än tre, möjligen fyra, elever om dagen. Detta gäller speciellt elever med särskilda behov, då de kan vara svårare för hunden att läsa av. Brelsford et al. (2020) skriver i LEAD att det inte finns några tydliga riktlinjer när det gäller längden på hundens arbetspass i skolan. De anser dock att det borde begränsas till som längst två timmar per dag. Vidare nämner de även att ifall hundföraren ser tecken på att hunden är trött eller vill dra sig undan, måste aktiviteten avslutas. Hunden måste också ges möjlighet att dra sig undan till en viloplats där den inte blir störd. Iannuzzi och Rowan (1991)

skriver att längden på arbetspassen bör begränsas till 60 minuter, högst tre gånger i veckan samt att det är viktigt att se tecken på trötthet hos djuret. I riktlinjerna från IAHAIO (Jegatheesan 2018) står det att sessionerna/behandlingarna bör vara tidsbegränsade till 30–45 minuter och att djuren inte får överansträngas. Utifrån den information vi har kunnat läsa oss till samt erhållit under intervjuerna anser vi att sociala tjänstehundar ej bör arbeta längre än 45–60 minuter under en och samma dag. Vi anser även att det vore bra om de sociala tjänstehundarna har minst en dags vila mellan arbetspassen, alltså bör de ej arbeta mer än tre till fyra pass per vecka. Detta för att hunden ska få en ordentlig chans till både fysisk och mental återhämtning. Behovet av återhämtning kan eventuellt variera från individ till individ, men vi anser att dessa hållpunkter skulle kunna vara en bra tumregel att utgå ifrån. Stor vikt bör här även ligga hos hundföraren och dennes förmåga att läsa av sin hund som individ.

Gemensamt för både vår litteratur- och intervjustudie när det kommer till hundens arbetsbörda är att stor vikt läggs på hundföraren och dennes förmåga att bedöma hundens arbetsvilja. Detta innebär att hundföraren måste ha en god grundkunskap om hundens beteende (Jegatheesan 2018). Många av de som arbetar med någon form av social tjänstehund har haft hund under längre tid (Hundförare A; Hundförare B; Hundförare C, Utbildare C) och har därigenom lärt sig känna igen sin egen hunds signaler. Det som kan bli ett potentiellt problem när det kommer till att bedöma hundens mentala och fysiska hälsa är att detta inte är något som hundförarna får lära sig innan de söker in till den sociala tjänstehundutbildning de tänkt gå med sin hund. Därav kan det bli så att en hundförare bestämmer sig för att söka in till en social tjänstehundutbildning, men stoppas från att gå vidare i utbildningen då utbildaren, under hundens lämplighetstest, ser att hunden inte passar till det tänkta yrket. Under utbildningens gång får hundförarna bland annat lära sig att läsa av (skanna) sin hund, men man bör vara medveten om att hundförarna i många fall ej har en officiell djurhälsoutbildning, såsom exempelvis djursjukskötare eller veterinärer. Det framkom i våra intervjuer att samtliga tre hundförare har genomgått en annan typ av utbildning, exempelvis som lärare eller vårdpersonal. De har även arbetat olika länge inom respektive yrke, innan de valt att påbörja sina sociala tjänstehundsuppdrag.

En djurhållare, i det här fallet hundförarna, bör ha en generell kompetens kring hur man håller sitt djur enligt SJVFS 2020:8 Sknr L 102 (Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hållande av hundar och katter). Förutom denna generella kompetens bör hundförarna ha en stor kunskap om sin egen hund. Dock har hundförarna kanske ej den lite högre nivån av vetenskapligt baserad teoretisk kunskap om hundars hälsa och omvårdnadsbehov, som exempelvis legitimerade djursjukskötare eller annan legitimerad djurhälsopersonal har. Ett gott samarbete mellan utbildare, hundförare och djurhälsopersonal är därav nödvändigt för att hunden ska få den bästa förutsättningen för att faktiskt orka arbeta och må bra.

När det kommer till återhämtning bör man vara medveten om att synen på vad som räknas som återhämtning kan se olika ut beroende på vem man frågar. Återhämtning från ett krävande arbetspass behöver inte nödvändigtvis betyda enbart fysisk vila utan även mental vila, eller ibland bara en annan typ av fysisk aktivitet eller mental stimulans (Pedersen & Malm 2023). De tre intervjuade hundförarna i vår intervjustudie nämner att de utför andra typer av träning och mental stimulans utöver hundens sociala tjänstehundsuppdrag. Det kan röra sig om apportering, nose work eller långa skogspromenader. Det som hundförarna anser vara viktigt är att hunden får göra något som den tycker är kul men som inte är arbete. Att hunden får chans att bara vara hund är något som Utbildare C nämner.

Haubenhofers och Kirchengast (2006) fann i en studie från 2006 att hundarnas kortisolhalt var signifikant högre de dagar de arbetade än på kontrolldagen då de var lediga. Kortisolhalten var högre vid kortare pass. Enligt hundförarna kunde detta bero på att korta arbetspass var mer stressiga medan långa pass innehöll flera pauser. Författarna tror att även om arbetspasset i sig ökar kortisolhalten så styrs den också av andra faktorer som transporten till platsen, ny miljö och främmande människor. Arbetspassen i studien varade mellan en till åtta timmar. Flera arbetspass i veckan ökade också kortisolhalterna och därför drog författarna slutsatsen att efter ett pass borde hunden få vila flera dagar för att förhindra oro och riskera kronisk stress. Som Haubenhofers och Kirchengast (2006) nämner är andra faktorer än enbart arbetspasset en eventuell stressfaktor, som transport till och från arbetsplatsen. I vår intervjustudie nämner dock en av hundförarna (Hundförare C) att hen faktiskt använder bilen som en plats för återhämtning. Värt att notera här är att enligt SJVFS 2020:8 Sknr L 102, Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hållande av hundar och katter (2020) får man dock inte förvara en hund i en stillastående bil längre än tre timmar. Hundförare C jobbar med två hundar, så när den ena hunden arbetar vilar den andra hunden i bilen och vice versa, vilket innebär cirka 60–90 minuters vila i bilen för vardera hunden. Om nu transporten i bil till och från arbetsplatsen påverkar hundens stressnivå, hur kommer det sig då att hundarna som Hundförare C arbetar med kan slappna av och vila, ibland rentav somna, i hans bil? Handlar det om bilen som en viloplats eller handlar det om hur länge hunden är i en situation där den känner att den inte arbetar? Det hade varit intressant att se om forskning gjorts där man jämförde hundars stresspåslag och kortisolhalt mellan hundar som fick sitta i en bil som förflyttar sig mellan punkt A och punkt B jämfört med hundar som fick sitta i en bil som stod still under lika lång tid. Detta för att se om en fysisk återhämtning med sjunkande kortisolnivåer faktiskt kan ske i en stillastående bil, eller kanske rentav i en bil som förflyttar sig från arbetsplatsen till/från hemmet? Detta var dock inget vi kunde läsa oss till i de vetenskapliga artiklarna vi läst.

Vi kunde inte heller hitta någon specifik forskning som jämförde arbetande sociala tjänstehundars välfärd jämfört med icke arbetande sällskapshundar.



En intressant slutsats som framkom i intervjuerna med hundförarna är att då hunden av någon anledning ej kan arbeta så påverkar det inte bara hunden själv utan även hundföraren och de klienter som ekipaget i vanliga fall arbetar med. En av hundförarna (Hundförare C) nämner att hen tydligt ser på sin hund att denne vill arbeta, den springer tex fram till bilen och markerar att den vill hoppa in i sin bur för att åka till arbetet när hen kanske egentligen bara ska ta med sig sin andra hund. En av de andra intervjuade hundförarna (Hundförare A) beskriver även hur otålig hens hund var under tiden den var "sjukskriven" från sitt sociala tjänstehundsuppdrag. Vidare nämner även hundförarna att de upplevt en oro från sina klienter då deras hundar av någon anledning, som löp eller dräktighet, kanske inte kunnat medverka vid en insats (Hundförare A; Hundförare B; Hundförare C). Detta visar på hur viktig hunden kan vara för de klienter den arbetar med.

Att det finns ont om specifik forskning om sociala tjänstehundars hälsa, välfärd och omvårdnad jämfört med sällskapshundars hälsa, välfärd och omvårdnad är något som påverkat resultatet i detta arbete. Forskning i detta ämne utifrån en djursjukskötares perspektiv är det också ont om. Intervjustudien gjordes för att få en djupare inblick i den sociala tjänstehundens värld. Det märktes tydligt i intervjuerna att just okunskapen hos djursjukskötare om vad en social tjänstehund är och hur en sådan hund skiljer sig från exempelvis sällskapshundar eller Polisens tjänstehundar var något som framför allt de intervjuade hundförarna påverkats av. Att det finns en skillnad i hanteringen av olika kategorier av tjänstehundar är något som båda vi undertecknade upplevt inom vår arbetstid på veterinärklinik. En större vikt läggs vid att personalen är vaksam i sin hantering av tjänstehundar som arbetar i "skarpa" lägen, som exempelvis hundar inom Forsvarsmakten eller Polisen. Detta då dessa hundar kan ha lättare att i medicinerat tillstånd potentiellt falla tillbaka på de försvarsinstinkter de tränats till. Denna vaksamhet sker i viss grad omedvetet, men är ändå en intressant notering utifrån vår egen erfarenhet. Detta tas även upp av två av de intervjuade hundförarna (Hundförare A; Hundförare B), att det är en skillnad på deras "mjukare" sociala tjänstehundar och de hundar som arbetar inom ett "skarpt" yrke, som exempelvis Polisens eller Forsvarsmaktens tjänstehundar. Något som belystes tydligt i intervjuerna var att samtliga intervjuade hundförare och utbildare inte upplevt en ovilja att lära sig vad en social tjänstehund är hos de djursjukskötare de mött, utan mer helt enkelt en okunskap då detta inte är lika känt i samhället som exempelvis de civila tjänstehundarnas olika roller.

Det första bemötandet och den första hanteringen av hunden på en veterinärklinik faller i många situationer på djursjukskötarens lott. Det är ofta djursjukskötaren som tar anamnes, tar blodprover, vaccinerar eller utför diverse operationsförberedelser. Att vara medveten om hur man utför dessa uppgifter på ett mjukt och ej stressande sätt kan ha stor påverkan på huruvida den sociala tjänstehunden senare kan utföra sitt arbete utan att ha blivit påverkad negativt. En god grundkunskap om hundars behov och beteende, samt ett mjukt och lugnt

handlag uppskattas av de intervjuade hundförarna. Detta är något både blivande, men även redan arbetande, djursjukskötare bör ta med sig som en del av sin yrkesroll.

## 5.2 Metoddiskussion

Från början var tanken att detta arbete skulle ha varit en litteratur- och enkätstudie, men under arbetets gång valdes arbetet att göras om till en kombinerad litteratur- och intervjustudie.

När det kommer till litteraturstudien har det skrivits en uppsjö av artiklar som handlar om fördelarna för människan i samband med AAI. När AAI blev vanligare vaknade också intresset att skriva om djurskydd, djurvälstånd och djurvälbefinnande. Det svåra med litteraturreporteringen var att dessa begrepp dels flyter samman och att författarna använder och tolkar begreppen lite olika. Ett annat hinder var att författarna ofta refererar till varandra och ibland till sig själva. Det gör det svårt att hitta originalartikeln. Flertalet artiklar handlar om liknande frågeställningar men slutsatsen i de flesta är att man inte kunde dra tillräckligt bra slutsatser eller att det behövs mer forskning inom ämnet (Glenk 2017; Glenk & Foltin 2021). Det gick inte att hitta vetenskapligt granskade artiklar som specifikt fokuserade på om, och i så fall på vilket sätt, omvårdnadsbehoven skiljer sig mellan sociala tjänstehundar och sällskapshundar. Inte heller framgår omvårdnadsperspektivet ur ett tydligt djursjukskötarperspektiv. I den granskade vetenskapliga litteraturen om sociala tjänstehundars hälsa och välfärd ingick dock vissa omvårdnadsaspekter. Därtill tas omvårdnaden av sociala tjänstehundar upp i ett antal riktlinjer och i en rapport (Lidfors et al. 2021).

Intervjustudien utfördes genom mejlkontakt och därefter Zoom-möten. Fördelen med detta var att vi som intervjuade enklare kunde anpassa tiden för varje intervju utefter de intervjuades schema, då vi ej behövde resa till en bestämd mötesplats för att utföra intervjun. Att ha intervjuerna via Zoom medförde även att vi kunde intervju personer från flera platser runt om i Sverige och inte bara personer i vårt närområde. Att spela in samtliga Zoom-intervjuer gjorde det även lättare att i ett senare skede transkribera dem. Det hade varit önskvärt att ha ett större urval av intervjuer att utgå ifrån, då detta i slutändan blev en ganska så liten intervjustudie med endast tre hundförare och tre utbildare. Det begränsade urvalet kan ha resulterat i en viss grad av bias vid vissa frågor, detta på grund av att alla de tre hundförarna var utbildade genom samma företag (Svenska Pedagoghundsinstitutet, numera kallat Pedagoghunden Sverige), vilket även var det företag som en av de intervjuade utbildarna ansvarade för. Allt det material som samlats in från intervjuerna har behandlats utefter en kvalitativ dataanalys.

## 5.3 Konklusion

*Vilka viktiga omvårdnadsbehov har en social tjänstehund enligt tidigare publicerad forskning, och skiljer sig dessa behov från en traditionell sällskapshunds?*

Alla hundar i Sverige har i grund och botten samma behov av omvårdnad och ska tas om hand på samma vis enligt SJVFS 2020:8 Sknr L 102 Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hållande av hundar och katter (2020). Sociala tjänstehundar kan i många fall ha specifika och större behov av återhämtning efter arbetspass, stor vikt bör läggas på fysisk omvårdnad, såsom päls-, klo- och tandvård, regelbunden motion, samt ett bra tilldelat och uppnått nutritionsbehov.

*Vad anser hundförare och utbildare är avgörande när det kommer till den sociala tjänstehundens omvårdnadsbehov och välmående?*

De anser att bland det viktigaste för att uppnå den sociala tjänstehundens omvårdnadsbehov och välmående är ett gott samarbete mellan hundförare och hund. Hundföraren ska kunna läsa av sin hund med hög precision. De ska i god tid uppfatta tecken på att hunden inte mår bra och utefter detta anpassa omvårdnadsåtgärderna så att hunden uppnår en god välfärd. En hund som inte mår bra innebär inte bara att ekipaget inte kan utföra sitt sociala tjänstehundsuppdrag utan innebär även en potentiell risk för klienten samt försämrad kvalitet på insatsen.

*Vad anser hundförare och utbildare av sociala tjänstehundar att en djursjukskötare bör ha kunskap om när de tar hand om en social tjänstehund på klinik?*

De anser att förutom en god teoretisk kunskap om hundens hälsa, välfärd och beteende ska djursjukskötare vara medvetna om hur man ska bemöta och hantera en social tjänstehund. De önskar att djursjukskötare (och all annan djurhälsopersonal) har en grundkunskap om vad en social tjänstehund är och hur de skiljer sig från exempelvis sällskapshundar eller Polisens och Försvarmaktens hundar, samt hur en oförsiktig hantering kan påverka hundens framtida arbetsvilja. Djursjukskötare och övrig djurhälsopersonal bör vara medveten om att en social tjänstehund som blir bemött på oförsiktigt sätt på klinik eller djursjukhus kan bli förbrukad i sin yrkesroll. Med andra ord kan en oförsiktig djursjukskötare (eller övrig djurhälsopersonal) i sin okunskap förstöra hela ekipagets sociala tjänstehundsuppdrag.

*Slutligen*

Då sociala tjänstehundar är en relativt ny bransch, framför allt i Sverige, som ständigt expanderar och utvecklas, skulle en tydligare struktur kring de olika grenarna (Animal Assisted Interventions/djurunderstödda insatser, Animal

Assisted Activity/djurunderstödd aktivitet, Animal Assisted Education/djurunderstödd utbildning/pedagogik, Animal Assisted Therapy/ djurunderstödd terapi och Animal Assisted Coaching/djurunderstödd coaching/vägledning) behövas. Detta för att det skulle kunna skapa klarare riktlinjer kring bland annat utbildningskrav, lämplighetstester, certifieringar samt arbetskrav. Det skulle även behövas en gemensam myndighetsorganisation, exempelvis Myndigheten för delaktighet som kontrollerar allt detta då de redan har på uppdrag från regeringen att ha hand om de civila tjänstehundarna.

Att under sin utbildningstid på respektive universitetsprogram få en större kännedom och inblick i de sociala tjänstehundarnas omsorgsbehov, välfärd och skötsel är viktigt för att djursjukskötare och övrig legitimerad djurhälsopersonal skall kunna hantera situationer rörande sociala tjänstehundar och är något som vi anser bör läggas till i djursjukskötarnas och annan djurhälsopersonals utbildning.

## Referenser

- Acebes, F., Pellitero, J.L., Muñoz-Diez, C. & Loy, I. (2022). Development of Desirable Behaviors in Dog-Assisted Interventions. *Animals*, 12 (4), 477.  
<https://doi.org/10.3390/ani12040477>
- Assistanshund uppdrag - Svenska Brukshundklubben* (u.å.). *Svenska Brukshundklubben - Svenska Brukshundklubben*.  
<https://brukshundklubben.se/tjanstehund/assistanshund/brukshundklubbens-ansvar/> [2024-04-29]
- Att gå kurs - Svenska Brukshundklubben* (u.å.). *Svenska Brukshundklubben - Svenska Brukshundklubben*. <https://brukshundklubben.se/tjanstehund/patrullhund/utbilda-patrullhund-hv/att-ga-kurs/> [2024-04-12]
- Battaglia, C.L. (2009). Periods of Early Development and the Effects of Stimulation and Social Experiences in the Canine. *Journal of Veterinary Behavior*, 4 (5), 203–210. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2009.03.003>
- Boyle, S.F., Corrigan, V.K., Buechner-Maxwell, V. & Pierce, B.J. (2019). Evaluation of Risk of Zoonotic Pathogen Transmission in a University-Based Animal Assisted Intervention (AAI) Program. *Frontiers in Veterinary Science*, 6.  
<https://doi.org/10.3389/fvets.2019.00167>
- Brelsford, V.L., Dimolareva, M., Gee, N.R. & Meints, K. (2020). Best Practice Standards in Animal-Assisted Interventions: How the LEAD Risk Assessment Tool Can Help. *Animals : an Open Access Journal from MDPI*, 10 (6), 974.  
<https://doi.org/10.3390/ani10060974>
- Chur-Hansen, A., McArthur, M., Winefield, H., Hanieh, E. & Hazel, S. (2014). Animal-Assisted Interventions in Children’s Hospitals: A Critical Review of the Literature. *Anthrozoös*, 27 (1), 5–18.  
<https://doi.org/10.2752/175303714X13837396326251>
- Diabeteshund* (u.å.). *Diabetes.se*.  
<https://www.diabetes.se/aktuellt/personligt/diabeteshund/> [2024-04-12]
- Djuromvårdnad* (u.å.). *SLU.SE*. <https://www.slu.se/institutioner/kliniska-vetenskaper/forskning-vid-institutionen-for-kliniska-vetenskaper/djuromvardnad2/> [2024-05-03]
- Ett hjälpmedel - Svenska Brukshundklubben* (u.å.). *Svenska Brukshundklubben - Svenska Brukshundklubben*. <https://brukshundklubben.se/tjanstehund/assistanshund/om-assistanshund/ett-hjalpmedel/> [2024-05-05]

- Foyer, P., Wilsson, E. & Jensen, P. (2016). Levels of maternal care in dogs affect adult offspring temperament. *Scientific Reports*, 6 (1), 19253.  
<https://doi.org/10.1038/srep19253>
- Försvarsmakten (u.å.). *Hundtjänstenheten. Försvarsmakten*.  
<https://www.forsvarsmakten.se/sv/organisation/luftstridsskolan/hundtjanstenheten/> [2024-04-12]
- Glenk, L.M. (2017). Current Perspectives on Therapy Dog Welfare in Animal-Assisted Interventions. *Animals*, 7 (2), 7. <https://doi.org/10.3390/ani7020007>
- Glenk, L.M. & Foltin, S. (2021). Therapy Dog Welfare Revisited: A Review of the Literature. *Veterinary Sciences*, 8 (10), 226.  
<https://doi.org/10.3390/vetsci8100226>
- Haubenhofner, D.K. & Kirchengast, S. (2006). Physiological arousal for companion dogs working with their owners in animal-assisted activities and animal-assisted therapy. *Journal of applied animal welfare science: JAAWS*, 9 (2), 165–172.  
[https://doi.org/10.1207/s15327604jaws0902\\_5](https://doi.org/10.1207/s15327604jaws0902_5)
- Hundar i vård och omsorg: vägledning till gällande regelverk* (2014). Socialstyrelsen.  
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/vagledning/2014-8-7.pdf> [2024-05-05]
- Hundförare | Polismyndigheten* (u.å.). *polisen.se*.  
<https://polisen.se/link/72dd32e204f945ef93b6171feb748fd3> [2024-04-12]
- Iannuzzi, D. & Rowan, A.N. (1991). Ethical Issues in Animal-Assisted Therapy Programs. *Anthrozoös*, 4 (3), 154–163.  
<https://doi.org/10.2752/089279391787057116>
- Jegatheesan, B. (2018). The IAHAIO Definitions for Animal Assisted Intervention and Guidelines for Wellness of Animals Involved in AAI. I: *Handbook on Animal-Assisted Therapy*. Elsevier. 499–504. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-815395-6.15001-1>
- Johnson-Binder, A., Parish-Plass, N., Kirby, M., Winkle, M., Skwerer, D.P., Ackerman, L., Brosig, C., Coombe, W., Delisle, E., Enders-Slegers, M.-J., Fowler, J.-A., Hey, L., Howell, T., Kaufmann, M., Kienast, M., Kinoshita, M., Ngai, D. & Wijnen, B. (2024). Recommendations for uniform terminology in animal-assisted services (AAS). *Human-Animal Interactions*, 12 (1).  
<https://doi.org/10.1079/hai.2024.0003>
- Kennelklubben, S. (u.å.a). *Beteende- och personlighets-beskrivning hund – BPH | Svenska Kennelklubben*. <https://www.skk.se/sv/uppfodning/mentalitet/beteende-och-personlighetsbeskrivning-hund-bph/> [2024-04-29]
- Kennelklubben, S. (u.å.b). *Servicehundar | Svenska Kennelklubben*.  
<https://www.skk.se/sv/hundagande/fokus-pa/assistanshundar/vad-ar-en-assistanshund/servicehundar/> [2024-04-12]
- Kennelklubben, S. (u.å.c). *Tjänstehund | Svenska Kennelklubben*.  
<https://www.skk.se/sv/prov-tavling/olika-prov-och-tavlingar/raddningshund/> [2024-04-12]
- ledarhund - Uppslagsverk - NE.se* (u.å.).  
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/ledarhund> [2024-04-12]

- Ledarhund tas ur tjänst eller återtas* (u.å.). *Synskadades riksförbund*.  
<https://www.srf.nu/var-verksamhet/ledarhundsverksamhet/ledarhund-tas-ur-tjanst-eller-atertas/> [2024-04-12]
- Lidfors, L., Åsbjer, E., Lindsjö, J. & Karlberg, S. (2021). Sociala tjänstehundar - användning, lagstiftning och djurvälstånd i mötet mellan hund och människa. *SLU Framtidens djur, natur och hälsas rapportserie*, (2021:9).  
<https://res.slu.se/id/publ/115854> [2024-02-10]
- McGarrity, M.E., Sinn, D.L. & Gosling, S.D. (2015). Which personality dimensions do puppy tests measure? A systematic procedure for categorizing behavioral assays. *Behavioural Processes*, 110, 117–124.  
<https://doi.org/10.1016/j.beproc.2014.09.029>
- Medicinskt alarmerande hund | Soshund.se (u.å.).  
[https://www.soshund.se/alarmerandehund\\_a-2/](https://www.soshund.se/alarmerandehund_a-2/) [2024-04-12]
- Mellor, D. & Burns, M. (2020). Using the Five Domains Model to develop welfare assessment guidelines for Thoroughbred horses in New Zealand. *New Zealand Veterinary Journal*, 68 (3), 150–156.  
<https://doi.org/10.1080/00480169.2020.1715900>
- Mellor, D.J. (2016). Updating Animal Welfare Thinking: Moving beyond the “Five Freedoms” towards “A Life Worth Living”. *Animals : an Open Access Journal from MDPI*, 6 (3), 21. <https://doi.org/10.3390/ani6030021>
- Mignot, A., de Luca, K., Servais, V. & Leboucher, G. (2022). Handlers’ Representations on Therapy Dogs’ Welfare. *Animals*, 12 (5), 580.  
<https://doi.org/10.3390/ani12050580>
- Miller, S.L., Serpell, J.A., Dalton, K.R., Waite, K.B., Morris, D.O., Redding, L.E., Dreschel, N.A. & Davis, M.F. (2022). The Importance of Evaluating Positive Welfare Characteristics and Temperament in Working Therapy Dogs. *Frontiers in Veterinary Science*, 9. <https://doi.org/10.3389/fvets.2022.844252>
- Ng, Z. & Fine, A. (2019a). Paving the Path Toward Retirement for Assistance Animals: Transitioning Lives. *Frontiers in Veterinary Science*, 6, 39.  
<https://doi.org/10.3389/fvets.2019.00039>
- Ng, Z.Y. & Fine, A.H. (2019b). Considerations for the Retirement of Therapy Animals. *Animals*, 9 (12), 1100. <https://doi.org/10.3390/ani9121100>
- Nu har ledarhundsverksamheten flyttat* (u.å.). *Synskadades riksförbund*.  
<https://www.srf.nu/var-verksamhet/nyheter/nu-har-ledarhundsverksamheten-flyttat/> [2024-04-12]
- Pedersen, H. & Malm, K. (2023). Cross-disciplinary method development for assessing dog welfare in canine-assisted pedagogical work: a pilot study. *Journal of Applied Animal Welfare Science*, 0 (0), 1–14.  
<https://doi.org/10.1080/10888705.2023.2211205>
- Signalhund | Soshund.se (u.å.). [https://www.soshund.se/signalhund\\_a-2/](https://www.soshund.se/signalhund_a-2/) [2024-04-12]
- SJVFS 2020:8: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hållande av hundar och katter* | *lagen.nu* (u.å.). <https://lagen.nu/sjvfs/2020:8> [2024-05-01]

- Så fungerar EU:s lagar för djurskydd (video)* (2020). Ämnen / Europaparlamentet.  
<https://www.europarl.europa.eu/topics/sv/article/20200624STO81911/sa-fungerar-eu-s-lagar-for-djurskydd> [2024-05-05]
- Tiira, K. & Lohi, H. (2015). Early Life Experiences and Exercise Associate with Canine Anxieties. *PLOS ONE*, 10 (11), e0141907.  
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0141907>
- Townsend, L. & Gee, N.R. (2021). Recognizing and Mitigating Canine Stress during Animal Assisted Interventions. *Veterinary Sciences*, 8 (11), 254.  
<https://doi.org/10.3390/vetsci8110254>
- Utbilda Assistanshund - Svenska Brukshundklubben* (u.å.). Svenska Brukshundklubben - Svenska Brukshundklubben.  
<https://brukshundklubben.se/tjanstehund/assistanshund/om-assistanshund/utbildning/utbilda-assistanshund/> [2024-04-29]
- Utbilda räddningshund - Svenska Brukshundklubben* (u.å.). Svenska Brukshundklubben - Svenska Brukshundklubben.  
<https://brukshundklubben.se/tjanstehund/raddningshund/utbilda-raddningshund/> [2024-04-12]
- WOAH (u.å.). *Animal Welfare*. WOA - World Organisation for Animal Health.  
<https://www.woah.org/en/what-we-do/animal-health-and-welfare/animal-welfare/> [2024-05-05]

*Ej publicerade referenser, personlig kommunikation genom intervjuer*

- Hundförare A, intervju 2024-03-16.  
Hundförare B, intervju 2024-03-16.  
Hundförare C, intervju 2024-03-20.  
Utbildare A, intervju 2024-03-06.  
Utbildare B, intervju 2024-03-13.  
Utbildare C, intervju 2024-03-20.



# Tack

Stort tack till de hundförare och utbildare runt om i Sverige som ställt upp med att bli intervjuade. Utan er hade vi inte kunnat få den insikt i detta ämne som vi nu har fått.

# Bilaga 1. Samtyckesblankett Hundförare



Sveriges lantbruksuniversitet  
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för veterinärmedicin och  
husdjursvetenskap

**SAMTYCKE OCH INFORMATION**

2024-02-27

## Samtycke och information för deltagande och personuppgiftsbehandling i studentarbete vid SLU

När du samtycker till att delta i studentarbete ”Bra för människan, bra för hunden – en litteratur- och intervjustudie avseende sociala tjänstehundars omvårdnadsbehov” innebär det att Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) behandlar dina personuppgifter. Att ge SLU ditt samtycke är helt frivilligt, men utan behandlingen av dina personuppgifter kan studentarbetet inte genomföras. Denna blankett syftar till att ge dig all information som behövs för att du ska kunna ta ställning till om du vill ge ditt samtycke till att delta i studentarbetet och till att SLU hanterar dina personuppgifter.

Behandlingen av dina personuppgifter sker med stöd av den rättsliga grunden samtycke. Du kan när som helst återkalla ditt samtycke utan att ange orsak, vilket dock inte påverkar den behandling som skett innan återkallandet. SLU är ansvarigt för behandlingen av dina personuppgifter, och du når SLU:s dataskyddsombud på [dataskydd@slu.se](mailto:dataskydd@slu.se). Din kontaktperson för detta arbete är student Johanna Skantz Lundin, [jask0004@stud.slu.se](mailto:jask0004@stud.slu.se) och Satu Jaatinen, [saen0018@stud.slu.se](mailto:saen0018@stud.slu.se). Du kan också kontakta handledaren Johan Lindsjö, [johan.lindsjo@slu.se](mailto:johan.lindsjo@slu.se) eller biträdande handledare Lena Lidfors, [Lena.Lidfors@slu.se](mailto:Lena.Lidfors@slu.se).

Vi samlar in följande uppgifter om dig: kort beskrivning om dig och din sociala tjänstehunds vardag, hundens arbetsliv, hundens omvårdnadsbehov och er upplevelse av djursjukvården. Denna intervju kommer att spelas in så att studenterna kan transkribera och använda svaren i sitt arbete. När arbetet är färdigskrivet kommer inspelningen raderas. Ändamålet med behandlingen av dina personuppgifter är att SLU:s student ska kunna genomföra sitt studentarbete ”Bra för människan, bra för hunden – en litteratur- och intervjustudie avseende sociala tjänstehundars omvårdnadsbehov” med god vetenskaplig kvalitet. Dina personuppgifter kommer inte att överföras till andra organisationer eller företag utanför SLU.

Dina personuppgifter kommer att lagras till dess studentarbetet godkänts och betyget har registrerats i SLU:s studieregister. Uppgifterna kommer därefter att gallras. Uppgifter du lämnar kan komma att användas i vidare forskningssyfte och lagras i så fall av SLU enligt gängse forskningsmetod. Uppgifterna kommer att hanteras så att inga obehöriga kan ta del av dem.

Tel: 018-67 10 00 (vx)  
Org nr: 202100-2817  
[www.slu.se](http://www.slu.se)

Om du vill läsa mer om hur SLU behandlar personuppgifter och om dina rättigheter kan du hitta den informationen på [www.slu.se/personuppgifter](http://www.slu.se/personuppgifter). Du har enligt lag rätt att under vissa omständigheter få dina uppgifter raderade, rättade, begränsade och att få tillgång till de personuppgifter som behandlas, samt rätt att invända mot behandlingen.

Om du har synpunkter kan du kontakta dataskyddsbudet på [dataskydd@slu.se](mailto:dataskydd@slu.se). Du kan vända dig med klagomål till Integritetsskyddsmyndigheten, [imy@imy.se](mailto:imy@imy.se). Du kan läsa mer om Integritetsskyddsmyndighetens tillsyn på <http://www.imy.se/>.

Jag samtycker till att delta i detta studentarbete och till att SLU behandlar personuppgifter om mig på det sätt som förklaras i denna text, inklusive känsliga uppgifter om jag lämnar sådana.

---

Underskrift

Datum

---

Namnförtydligande

# Bilaga 2. Samtyckesblankett Utbildare



Sveriges lantbruksuniversitet  
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för veterinärmedicin och  
husdjursvetenskap

**SAMTYCKE OCH INFORMATION**

2024-02-27

## Samtycke och information för deltagande och personuppgiftsbehandling i studentarbete vid SLU

När du samtycker till att delta i studentarbete "Bra för människan, bra för hunden – en litteratur- och intervjustudie avseende sociala tjänstehundars omvårdnadsbehov" innebär det att Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) behandlar dina personuppgifter. Att ge SLU ditt samtycke är helt frivilligt, men utan behandlingen av dina personuppgifter kan studentarbetet inte genomföras. Denna blankett syftar till att ge dig all information som behövs för att du ska kunna ta ställning till om du vill ge ditt samtycke till att delta i studentarbetet och till att SLU hanterar dina personuppgifter.

Behandlingen av dina personuppgifter sker med stöd av den rättsliga grunden samtycke. Du kan när som helst återkalla ditt samtycke utan att ange orsak, vilket dock inte påverkar den behandling som skett innan återkallandet. SLU är ansvarigt för behandlingen av dina personuppgifter, och du når SLU:s dataskyddsombud på [dataskydd@slu.se](mailto:dataskydd@slu.se). Din kontaktperson för detta arbete är student Johanna Skantz Lundin, [jask0004@stud.slu.se](mailto:jask0004@stud.slu.se) och Satu Jaatinen, [saen0018@stud.slu.se](mailto:saen0018@stud.slu.se). Du kan också kontakta handledaren Johan Lindsjö, [johan.lindsjo@slu.se](mailto:johan.lindsjo@slu.se) eller biträdande handledare Lena Lidfors, [Lena.Lidfors@slu.se](mailto:Lena.Lidfors@slu.se).

Vi samlar in följande uppgifter om dig: frågor kring din roll som utbildare, den sociala tjänstehundens utbildning samt dina tankar kring hundens omvårdnad, hälsa och välfärd. Denna intervju kommer att spelas in så att studenterna kan transkribera och använda svaren i sitt arbete. När arbetet är färdigskrivet kommer inspelningen raderas. Ändamålet med behandlingen av dina personuppgifter är att SLU:s student ska kunna genomföra sitt studentarbete "Bra för människan, bra för hunden – en litteratur- och intervjustudie avseende sociala tjänstehundars omvårdnadsbehov" med god vetenskaplig kvalitet. Dina personuppgifter kommer inte att överföras till andra organisationer eller företag utanför SLU.

Dina personuppgifter kommer att lagras till dess studentarbetet godkänts och betyget har registrerats i SLU:s studieregister. Uppgifterna kommer därefter att gallras. Uppgifter du lämnar kan komma att användas i vidare forskningssyfte och lagras i så fall av SLU enligt gängse forskningsmetod. Uppgifterna kommer att hanteras så att inga obehöriga kan ta del av dem.

Tel: 018-67 10 00 (vx)  
Org nr: 202100-2817  
[www.slu.se](http://www.slu.se)

Om du vill läsa mer om hur SLU behandlar personuppgifter och om dina rättigheter kan du hitta den informationen på [www.slu.se/personuppgifter](http://www.slu.se/personuppgifter). Du har enligt lag rätt att under vissa omständigheter få dina uppgifter raderade, rättade, begränsade och att få tillgång till de personuppgifter som behandlas, samt rätt att invända mot behandlingen.

Om du har synpunkter kan du kontakta dataskyddsombudet på [dataskydd@slu.se](mailto:dataskydd@slu.se). Du kan vända dig med klagomål till Integritetsskyddsmyndigheten, [imy@imy.se](mailto:imy@imy.se). Du kan läsa mer om Integritetsskyddsmyndighetens tillsyn på <http://www.imy.se/>.

Jag samtycker till att delta i detta studentarbete och till att SLU behandlar personuppgifter om mig på det sätt som förklaras i denna text, inklusive känsliga uppgifter om jag lämnar sådana.

---

Underskrift

Datum

---

Namnförtydligande

## Bilaga 3. Intervjufrågor till Hundförare

1. Vilken är hundens ras, ålder, kön och är denne kastrerad eller intakt?
2. Hur/var utbildades din hund till social tjänstehund (privat utbildare, större företag etc)?
3. Hur ser en vanlig arbetsdag ut för er (arbetstid, hur ofta, vilken miljö/bransch, vanligt klientel, potentiella risker etc.)?
4. På vilket sätt skiljer sig omvårdnaden av din hund jämfört med en hund som inte arbetar som en social tjänstehund? Ex: Rastning/motionering, vila/återhämtning, päls-, klo- och tandvård, hälsokontroller, förebyggande behandlingar såsom vaccinationer, avmaskning och fästingprofylax, hänsyn till smittspridningsrisker (ex. kan multiresistenta bakterier spridas från människa till hund och vice versa och risker i arbetsmiljön (bli skrämmd, skadad av föremål som faller, få i sig medicin som ligger på golvet, bli uttråkad/utmattad, mm.).
5. Anpassas din hunds utfodring utefter hur intensiv arbetsdagen kommer vara?
6. Fick du under din hunds utbildning några rekommendationer om hur din hund ska skötas och vårdas (hälsokontroller, särskilda åtgärder i hemmet, närings- och motionsbehov, etc)?
7. Tar du din hund regelbundet till veterinärklinik för hälsokontroll och rådgivning? Hur ofta?
8. Har du vid tidigare besök på klinik fått råd och hjälp om omvårdnadsåtgärder som exempelvis rastning/motionering, vila och återhämtning, päls-, klo- och tandvård, förebyggande behandlingar såsom vaccinationer, avmaskning och fästingprofylax
9. Har du vid tidigare besök på klinik fått hjälp/råd om vilket energi-/nutritions behov din hund har då den är en arbetande hund (torr/blöt/rå foder, allergikost, specialfoder, Resting Energy Requirement etc)?
10. Om nej, är det något du skulle uppskatta att få råd om/ hjälp med att räkna ut?
11. När det kommer till din hunds arbete, hur länge har du tänkt att hunden ska få fortsätta arbeta? Är det några särskilda tecken du håller uppsikt på som för dig avgör när det är dags att sluta (hundens fysiska hälsa, hundens mående/vilja, veterinärbedömning etc)?
12. Vilka erfarenheter har du av djursjukskötares kunskap och kompetens om sociala tjänstehundar när du har besökt veterinärkliniker
13. Finns det något som du önskar att djurhälsopersonal tänker lite extra på/har koll på när din hund kommer in som patient på klinik/djursjukhus?

## Bilaga 4. Intervjufrågor till Utbildare

1. Hur länge har du arbetat som utbildare för sociala tjänstehundar (erfarenhet/tidigare yrkeserfarenhet vs utbildning)?
2. Får hundföraren vägledning om hur hundens omvårdnad ska skötas i samband med utbildningen (skötsel och förebyggande behandlingar, såsom vaccinationer, avmaskningar och fästingprofylax)?
3. När det kommer till hundens arbete, hur länge anser du att hunden kan få fortsätta arbeta (hur gammal kan hunden vara och fortfarande arbeta)? Är det några särskilda tecken du som utbildare upplyser hundförarna om att de bör hålla uppsikt på som avgör när det är dags att sluta (hundens fysiska hälsa, hundens mående/vilja, veterinärbedömning etc)?
4. Vad anser du som utbildare är viktigt för att sociala tjänstehundar ska få en bra omvårdnad, både på veterinärkliniker och i de råd djurägaren får med sig hem efter ett besök på kliniken?
5. Vilken kompetens anser du att djursjukskötare borde ha från sin utbildning för att bemöta och kunna ge råd till hundägare till sociala tjänstehundar?

## Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

Föreliggande arbete ska publiceras med 12 månaders fördröjning av fulltexten (tillfälligt läsningsembargo). Därefter ger jag/vi härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.